

- WATER DE LEVENSADER -

LANDSCHAPSARCHITECTUUR OPDRACHT 2010
HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN VELP
IRMA VAN RIEL AUGUSTUS 2010

- WATER DE LEVENSADER -
gebiedsontwikkelingsplan Noordoostpolder
Masterplan en deelopdracht afstudeeropdracht Landschapsarchitectuur
Hogeschool van Hall Larenstein, Augustus 2010
Student: Irma van Riel
Begeleiding: Johan Vlug, Adrian Noortman, Cees Zoon, Jeroen Leemans en Piet Mulder

VOORWOORD

Dit rapport is gemaakt naar aanleiding van de afstudeeropdracht Landschapsinrichting aan de Hogeschool Larenstein te Velp, augustus 2010.

De opdracht betreft een plan voor een gebiedsontwikkeling voor de overgangszone van de Noordoostpolder naar Overijssel tussen Lemmer en Blokzijl.

Hiervoor is een masterplan gemaakt. Het masterplan is gebaseerd op het versterken en beter zichtbaar maken van de geschiedenis van het gebied. In het masterplan is een vaart tussen Blokzijl en Kuinre de belangrijkste landschappelijke ingreep. Water, de vaart, is de initiator voor recreatie, natuurontwikkeling, wonen en agrarische vernieuwingen. Vandaar dat ik mijn afstudeerrapport - Water de levensader - heb genoemd.

In dit rapport, de deeluitwerking, wordt verder ingezoomd op een gebied ter hoogte van het dorp Blankenham. Ik heb gekozen voor deze locatie omdat deze centraal gelegen is aan de nieuwe vaart en een belangrijke schakel vormt in de gebiedsontwikkeling.

Ik wil mijn gezin en vriendinnen bedanken voor hun steun en hulp gedurende het afgelopen jaar.

Irma van Riel
Overasselt, Augustus 2010

Garnalenvissers op de Zuiderzee

Waar is het water, waar is de haven
Waar j' altijd horen kon, we gaan aan boord
... en aan de horizon leit Emmeloord.....

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	6
2	MASTERPLAN	8
	ANALYSE EN ONTWERPPRINCIPES	14
	VISIE	19
	ONTWERP	23
3	DEELUITWERKING	24
	ANALYSE EN ONTWERPPRINCIPES	27
	VISIE	46
	ONTWERP	50
	DETAILUITWERKINGEN	52

BIJLAGEN

1. INLEIDING

De Zuiderzee, ooit bekend om zijn onvoorspelbare karakter. De vroeger zo dynamische omgeving die vele veranderingen door overstromingen heeft meegemaakt staat in een schril contrast met de omgeving zoals die het nu is. Het gebied maakt op het eerste gezicht een uitgebluste indruk. Maar schijn bedriegt, wie beter kijkt ziet aan beide zijden van de dijk relictten uit het verleden in de vorm van ronde diepe plassen de zgn. wielen die langs de Zuiderzeedijk liggen tussen de oude havenplaatsen Blokzijl en Kuinre. Dat geeft toch te denken, waarom liggen er wielen op een plek waar geen water aanwezig is? Als men verder op onderzoek gaat komt men monumenten tegen met daarop namen van slachtoffers van de Zuiderzee. Nu zijn er geweldige vergezichten in het uitgestrekte, weidse, open landschap met hier en daar een boerderij. Dat prikkelt tot nader onderzoek, wat voor spannende geschiedenis gaat er schuil onder de groene weilanden van de polders?

Aanleiding

Dit afstudeerrapport is gemaakt als afsluiting van de afstudeeropdracht waar aan is gewerkt in het 4e jaar van de opleiding Landschapsarchitectuur aan de Hogeschool Van Hall Larenstein.

De opdracht betreft een plan voor gebiedsontwikkeling voor de overgangszone van de Noordoostpolder, het 'nieuwe land', naar Noordwest Overijssel, het 'oude land'. Uitgangspunt voor de opdracht is de discussie over de aanleg van een randmeer tussen de Noordoostpolder en Noordwest Overijssel.

Probleemschets

De problematiek betreft voornamelijk het achterblijven van de sociaal-economische ontwikkeling van het gebied op de rest van Nederland. De bevolkingsaantallen lopen terug en er treedt vergrijzing op. Boerenbedrijven kunnen het hoofd amper boven water houden en sommigen houden op te bestaan. De gebiedsontwikkeling moet vooral een impuls geven aan de sociaaleconomische ontwikkeling.

Daarnaast speelt al sinds de aanleg van de Noordoostpolder, eind jaren '30, de discussie voor de aanleg van een randmeer. Om financiële redenen is de aanleg van dit meer destijds en nog steeds niet doorgezet.

Ook de waterhuishouding is een issue. In de Noordoostpolder is de waterhuishouding afgestemd op de landbouw dit zorgt ervoor dat het naastgelegen natuurgebied Wieden Weerribben verdroogd. Bij latere polders, zoals de Flevopolder, zijn wel randmeren aangelegd. Er is gebleken dat randmeren een positief effect hebben op de waterhuishouding van het oude land.

Bovendien zorgt de klimaatverandering ervoor dat waterberging een hot item is geworden.

De regio is tot de conclusie gekomen dat het de moeite waard is om een verkenning te gaan doen naar alternatieven voor het randmeer zodat deze aangewend kunnen worden om het gebied een sociale en economische impuls te geven.

Leeswijzer

Het afstudeerrapport betreft een gebiedsontwikkelingsplan voor het plangebied langs de oude Zuiderzeerand tussen Kuinre en Blokzijl. Dit uitwerkingsrapport maakt onderdeel uit van het van het masterplan - Water de levensader - , deel 1 van het afstudeerrapport.

Het rapport is als volgt opgebouwd:

In het eerste deel wordt ingegaan op het masterplan met een omschrijving van het totale plangebied. Tevens wordt ingegaan op de uitgangspunten van het masterplan.

In het tweede deel wordt ingegaan op het gekozen deelgebied. Eerst komt de analyse en visie aan bod daarna worden deze vertaald naar uitgangspunten voor het deelontwerp en de detailuitwerking.

2. MASTERPLAN

Beschrijving projectgebied

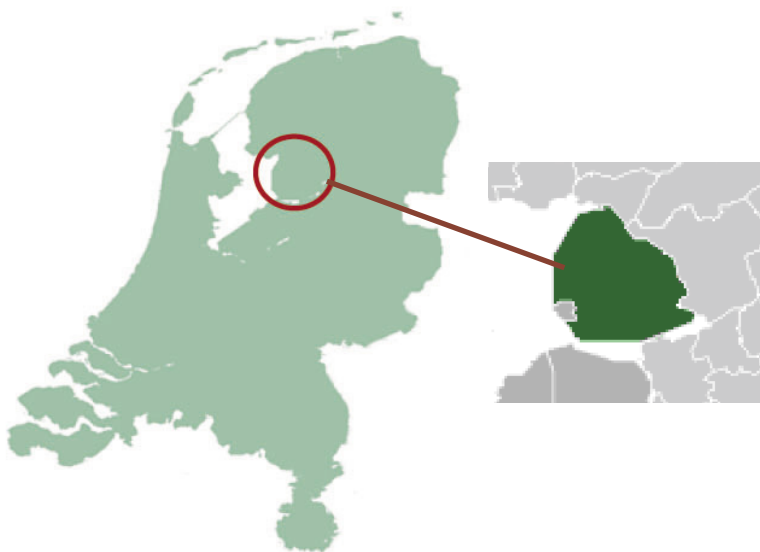
Het projectgebied is gelegen tussen Lemmer en Vollenhove op de grenszone tussen het 'oude land' Noordwest Overijssel en het 'nieuwe land' van de Noordoostpolder.

Op de grens tussen het oude land en de polder ligt de Zuiderzeedijk.

De Noordoostpolder is voornamelijk een landbouwgebied, andere economische dragers zijn er nauwelijks.

In Noordwest Overijssel is de economische drager veeteelt en recreatie.

Aan de oostzijde wordt het projectgebied begrensd door het natuurpark De Wieden-Weerribben, dit is een belangrijke toeristische trekker in het gebied en vormt een belangrijke inkomstenbron voor de plaatselijke bevolking.

Gemeente Noordoostpolder, provincie Flevoland

Ligging projectgebied

Het nieuwe land, de Noordoostpolder, ontworpen op de tekentafel en sluit aan op het voormalige Zuiderzeestrand.

De Noordoostpolder voorziet in de behoefte aan agrarische landbouwgronden. Nu bepalen moderne akkerbouw, fruit- en bollenteelt het beeld van het agrarische landschap en zijn het de economische dragers van het gebied. Het is een uitgestrekt open gebied met daarin ontginningsboerderijen die op ritmische wijze op gelijke afstand van elkaar liggen, omzoomd door erfbeplanting. De infrastructuur is strak en rechtlijnig en wordt begeleid door laanbeplanting.

Het oude land, Noordwest Overijssel, bestaat uit een veenweidegebied dat grenst aan het Nationaal park 'De Wieden en de Weerribben'. Strokenverkaveling met legakkers en bepalen het beeld. De boerderijen liggen los verspreid over het hele gebied.

Tegen de Zuiderzeedijk aan liggen een aantal oude vissersplaatsen, zoals Vollenhove, Blokzijl, Kuinre en Lemmer. Langs de dijk liggen verschillende wielen, met name ter hoogte van het plaatsje Blankenham. Zij zijn stille getuigen van de dijkdoorbraken uit het verleden.

Het Nationaal park 'de Wieden Weerribben' en de oude, cultuurhistorische, vissersplaatsen hebben een grote aantrekkingskracht op toeristen.

De oude Zuiderzeedijk is gelegen tussen het oude- en nieuwe land en splitst het oude en het nieuwe land als het ware. De dijk is 3,5 meter hoog en is een zogenaamde 'Slaperdijk'. Dit soort dijken hebben hun waterkerende functie verloren en worden gewaardeerd om hun cultuurhistorische waarde. Langs de dijk liggen wielen dit zijn relictten uit het verleden.

Noordoostpolder: het agrarisch landschap, boerderij met erfbeplanting, laanbeplanting en grootschalige blokverkaveling

Noordwest Overijssel: Veenweidegebied met langgerekte strokenverkaveling, op de achtergrond 'de Weerribben'

Zuiderzeedijk met wielen ter hoogte van Baarlo

Nationaalpark Wieden-Weerribben

Beschrijving problematiek

Aanleiding

De problematiek betreft voornamelijk het achterblijven van de sociaal-economische ontwikkeling van het gebied op de rest van Nederland. De bevolkingsaantallen lopen terug en er treedt vergrijzing op. Boerenbedrijven kunnen het hoofd amper boven water houden en sommigen houden op te bestaan. De gebiedsontwikkeling moet vooral een impuls geven aan de sociaal-economische ontwikkeling

Nu de randmeren niet alleen een oplossing blijken te bieden voor het afvoeren van overtollig grondwater maar ook verdroging tegengaan en van groot belang zijn voor natuur en recreatie hebben de gemeenten Noordoostpolder, Lemsterland en Steenwijkerland in samenwerking met de provincie Flevoland de ambitie om een gebiedsontwikkeling op te starten, waarin water het verbindende element vormt tussen het oude en het nieuwe land: het plan Zuyderzeerland. Uit recent onderzoek in opdracht van de provincie Flevoland is gebleken dat een randmeer op de grens van de Noordoostpolder, Steenwijkerland en Lemsterland op korte termijn niet haalbaar is. In samenwerking met de andere partijen wil de gemeente zoeken naar haalbare en realistische alternatieven voor een economische impuls in het gebied.

Vraagstukken/ problemen

- Uit het haalbaarheidsonderzoek van 2004 blijkt dat de kosten nog steeds niet opwegen tegen de baten;
- Waterschappen vragen zich af of de veiligheid is gegarandeerd, aangezien de huidige waterkering (oude Zuiderzeedijk) bij de aanleg van een randmeer opnieuw water moet gaan keren;
- De recreatiedruk van de recreatievaart in de Weerribben is te hoog voor de instandhouding van de kwaliteit van de kwetsbare natuur in de Weerribben;

- het projectgebied zit in een neerwaartse spiraal: de landbouw neemt af en het gebied ontgroent en vergrijsst.
- Het contrast tussen het oude en nieuwe land kan recreatief beter benut worden en biedt kansen voor bijzondere woonmilieus.

Kansen/oplossingen

Onderzocht moet worden wat de kansen zijn om het gebied economisch te stimuleren.

Het terugbrengen van water is een wens van de regio, omdat een randmeer te duur is moeten de mogelijkheden voor het terugbrengen van een vaarroute door het gebied onderzocht worden.

Onderzocht moet worden hoe het gebied aantrekkelijk gemaakt kan worden voor de recreant. Op het gebied van recreatiemogelijkheden is het gebied nog weinig ontwikkeld ondanks de aanwezige hoge potentie (rijke cultuurhistorie en contrasterende landschappen).

Onderzocht moet worden of het gebied kansen biedt voor nieuwe soorten van landbouw. Te denken valt aan natuurbeheer, verbrede landbouw (zorgboerderij en kamperen bij de boer) of innovatieve land- en tuinbouw.

Daarnaast moet onderzocht worden hoe mensen naar het gebied kunnen worden getrokken en in het gebied kunnen worden gehouden door de leef- en werkomgeving aantrekkelijk te maken bv door natuurontwikkeling in combinatie met recreatie en bouwen van betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen.

In de hierna volgende analyse hoop ik antwoorden te vinden op de bovengenoemde vraagstukken.

Bollenteelt in de Noordoostpolder

Vaat bij Luttelgeest

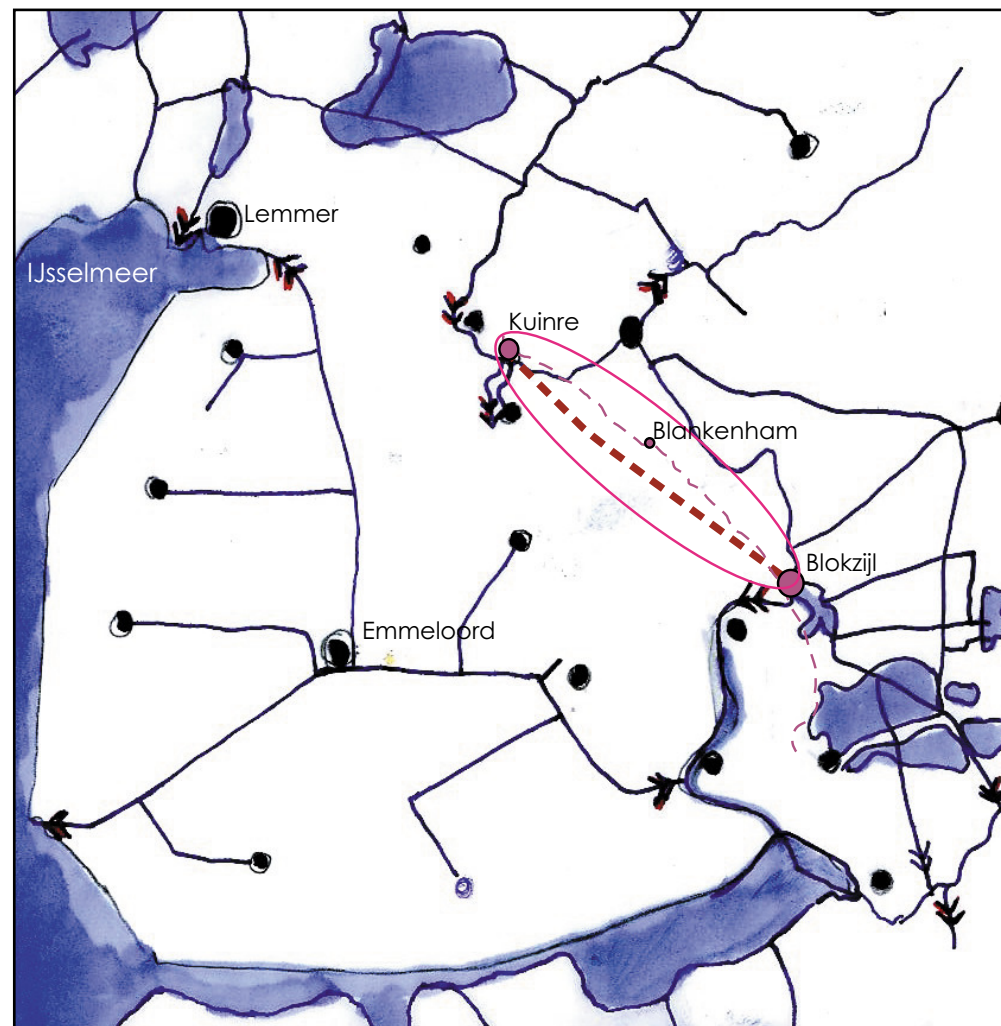
Analyse

De conclusies van de analyse hebben de grondslag gelegd voor de visie die vervolgens ruimtelijk is vertaald in het masterplan.

Vaarverbindingen

Er loopt een noord-zuid vaarroute via het nationaalpark de Weerribben en een route van Vollenhove via Emmeloord naar het IJsselmeer (bij Lemmer). De dorpen die langs bestaande vaarroutes liggen worden druk bezocht door recreanten en varen er economisch wel bij. In het projectgebied liggen geen vaarroutes.

Door een nieuwe vaarroute in het projectgebied aan te leggen kan de recreatieve druk die een negatieve uitwerking heeft op de kwetsbare natuur van het natuurgebied gedeeltelijk overgeheveld worden naar het projectgebied en tevens zorgen voor een economische impuls.

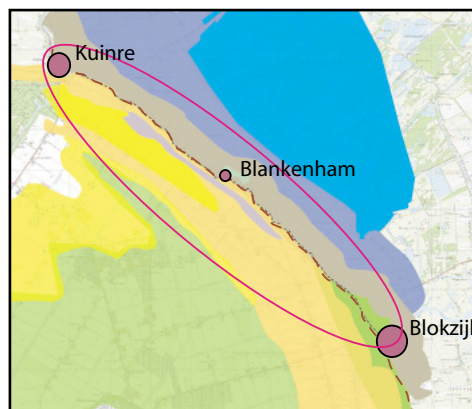

Dorpen	Ontbrekende vaarverbinding
Bestaande vaarverbindingen	Zuiderzeedijk

Bodem

De rand van zand in het projectgebied is het voormalige Zuiderzeestrand, de kustlijn is nog duidelijk in de bodem te herkennen. In Overijssel treft men zeeklei aan. Meer landinwaarts treft men veengronden aan waarvan de Wieden en Weerribben deel uit maken. De zuiderzeeplaatsen liggen langs de dijk op de hogere delen.

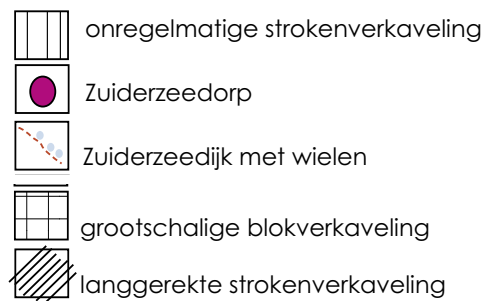
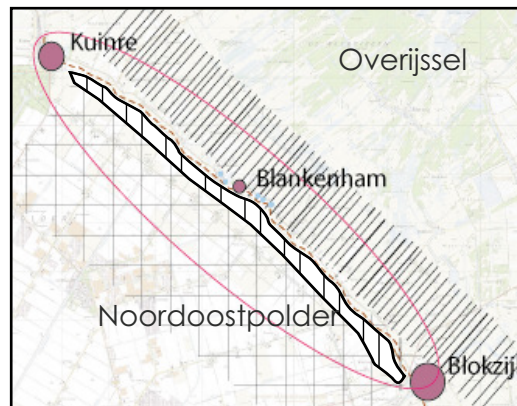
De rand van zand, is erg interessant. Deze lijn, van cultuurhistorische waarde, kan in het landschap zichtbaar gemaakt worden door er een vaarroute langs te leggen. Het vrijgekomen zand kan verkocht worden en het geld aangewend worden om de kosten van de gebiedsontwikkeling te dragen. Door de verschillende grondsoorten zal op het gebied van natuurontwikkeling een grote biodiversiteit bereikt kunnen worden.

Landschapsstructuur

De verkavelingen van Overijssel en de Noordoostpolder zijn erg verschillend. Langgerekte strokenverkaveling in Overijssel versus grootschalige blokverkaveling in de Noordoostpolder. De Zuiderzeedijk, met zijn wielen, loopt als een scheidslijn door beide landschappen.

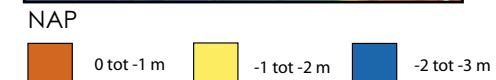
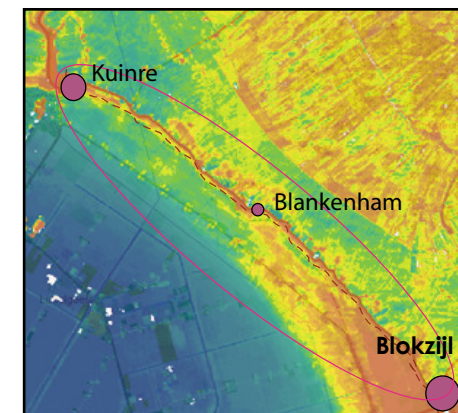
Er liggen grote kansen in deze verschillende verkavelingstypen. Door de verschillen te benadrukken kan de diversiteit aangewend worden om het landschap voor de recreant interessant te maken. Te denken valt aan aanzetten van de randen van de kavels.

Hoogte

Het hoogste punt is de dijk. De Noordoostpolder loopt af van oost naar west. Het projectgebied gelegen in Overijssel is als een kom, het loopt vanaf de dijk langzaam af, bij de Weerribben loopt het gebied weer op.

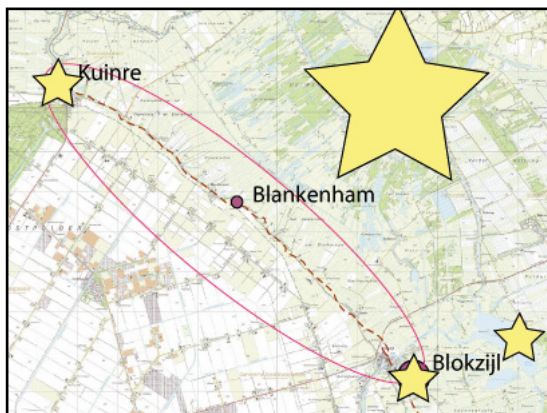
Als er een vaarroute in de Noordoostpolder gelegd wordt moet het achterland beschermd worden met een kade. Een bijkomend voordeel van een kade is dat het gebied tussen de dijk en de kade als waterretentie gebruikt kan worden. Eventueel kunnen de waterstanden fluctueren. Aan de Overijsselse zijde kan men denken aan natte natuurontwikkeling en waterbergingsmogelijkheden op maaiveld. Op hogere delen kan woningbouw plaatsvinden

Recreatie

Er zijn een aantal recreatieve trekpleisters in en rondom het projectgebied. De zuiderzeeplaatsen Blokzijl, Kuinre en in mindere mate Blankenham vanwege de zichtbare herinneringen aan het zuiderzeetijdperk. De grootste attractor is het natuurgebied de Wieden Weerribben(zie recreatiekaart). Verder heeft het projectgebied zelf heeft niet veel te bieden.

Door het projectgebied aan te sluiten op bestaande recreatieve verbindingen en door recreatieve voorzieningen in het gebied toe te voegen kan het recreatie de nieuwe economische motor worden.

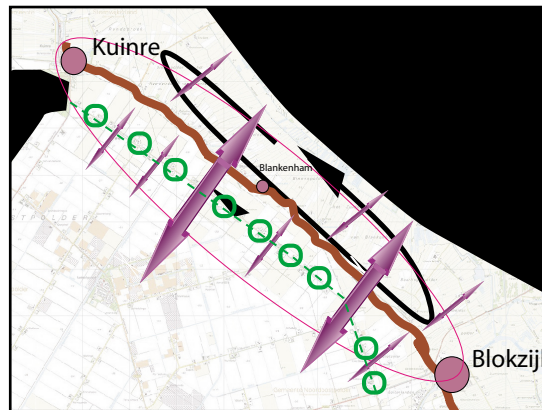

Recreatieve attractoren

Ruimtelijk

Noordwest Overijssel en de Noordoostpolder hebben uitgestrekte open landschappen. Er is weinig opgaande beplanting. Opwaartse beplanting komt voor in de Noordoostpolder als laanbeplanting en als erfbeplanting rondom erven. In noordwest Overijssel loopt de opwaartse beplanting (moerasbossen) van de Weerribben als een rand langs het projectgebied. De Zuiderzeedijk ligt op de scheidslijn van de verschillende landschapstypen.

Het karakter van het open gebied van de polders moet gehandhaafd blijven, verdichting is alleen mogelijk langs de dijk met inachtneming dat de verdichting het zicht op de polder niet verstoort. Te denken valt aan verdichting in de lengterichting van het verkavelingspatroon door rietkragen of de bebouwingsrichting.

Ruimtelijke inrichting

Ecologie

Noordwest Overijssel heeft een hoge ecologische kwaliteit. De Weerribben maken onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur, 'de natte as'. Tussen de dijk en de Weerribben ligt een weidevogelgebied. De Noordoostpolder daarentegen heeft op ecologisch gebied niet veel te bieden.

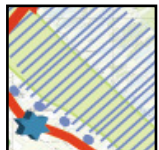
Toch liggen er kansen, beide gebieden hebben een uitgebreid slotenstelsel, door deze sloten te voorzien van natuurvriendelijke oevers kan een uitbreiding van de natte as bewerkstelligd worden.

Naar aanleiding van de analyse zijn de belangrijkste kwaliteiten van het gebied verbeeld in een kwaliteitenkaart. (blz 18).

Ecologische Hoofd Structuur: de natte as

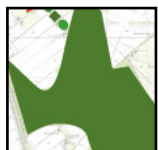
Legenda

Cultuurhistorie: de Oude Zuiderzeedijk met wielen. Langs de dijk liggen voormalige Zuiderzeedorpen.

Verkavelingspatroon van het veenweidegebied: lange strokenverkeveling en een belangrijk weidevogegebied.

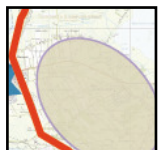
Kuinder- en Voorsterbos; waardevolle opgaande bossen in een verder uitgestrekt polderlandschap.

Ecologisch waardevol gebied: Natuurpark de Wieden en Weerribben onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur.

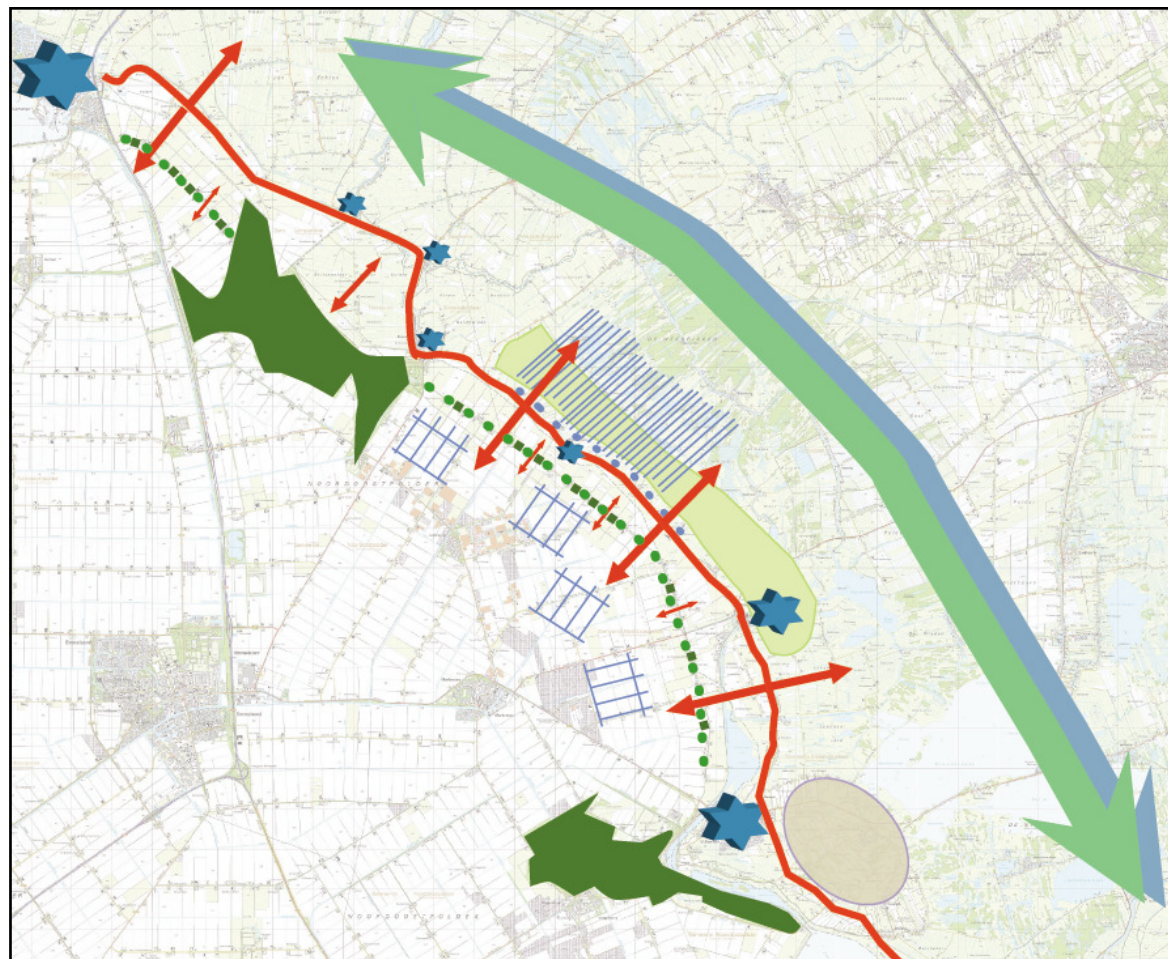

Uniek blokverkavelingspatroon van de Noordoostpolder, ontginningsboerderijen met erfbeplanting op ritmische afstand van elkaar en laanbeplanting langs de wegen.

Landschapsstructuur: het kleinschalige Kampenlandschap bij Vollenhove.

Kwaliteitenkaart

Visie en concept

De analyse heeft aangetoond dat het projectgebied te verdelen is in 3 gebieden. Het veenweidegebied met langgerekte strokenverkaveling, de Noordoostpolder met grootschalige blokverkaveling en een gebied ten westen van de Zuiderzeedijk met een onregelmatige verkaveling.

Verder heb ik geconstateerd dat er geen interactie is tussen de verschillende gebieden.

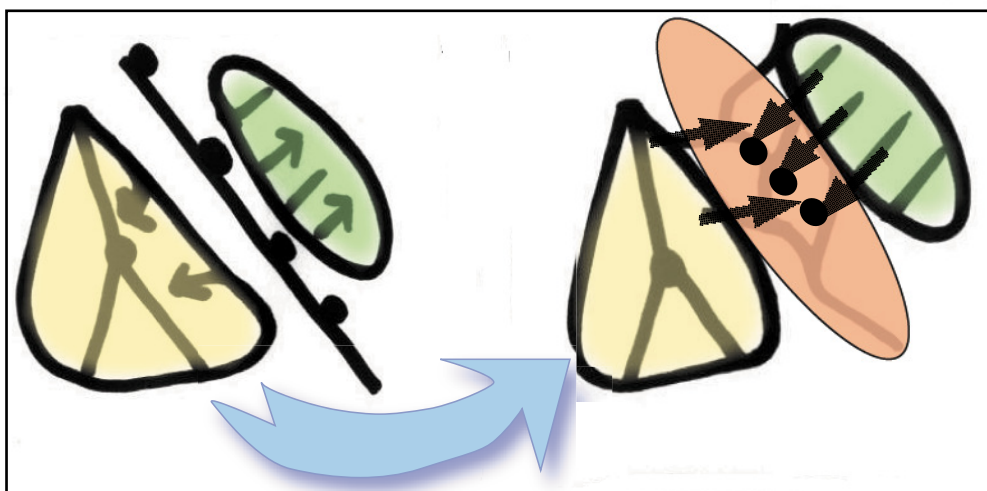
Deze constatering hebben geleid tot de visie.

Het voormalige zuiderzeestrand was vroeger de scheidslijn én verbinding van nat naar droog. De kustlijn was het overgangsgebied, langzaam liep het water over in het vaste land. Er was continue interactie door eb en vloed.

Dit principe ga ik toepassen op het huidige landschap: de kustlijn met het voormalige zuiderzeestrand wordt de overgangszone van de Noordoostpolder naar het veenweidegebied. In de overgangszone worden verbindingen gelegd zodat de interactie tussen het veenweidegebied en de Noordoostpolder op gang komt.

Door de interactie op allerlei gebieden zoals ecologie, wonen en recreatie in de zuiderzeestrandzone door te trekken hoop ik te bereiken dat het projectgebied een aantrekkelijke leef- en werkomgeving wordt waar mens en dier zich prettig voelt.

In onderstaande tekening verduidelijk ik dat de Noordoostpolder en noordwest Overijssel van elkaar afgewend zijn. De zuiderzeedorpen en de dijk liggen los in het landschap. Door de overgangszone worden beide gebieden met elkaar verbonden.

ONTWERPPRINCIPES

In de voorgaande paragraaf heb ik de belangrijkste conclusies van de analyse belicht. Voor de uitgebreide analyse, inclusief beleid- en kwaliteitsaspecten verwijs ik naar het rapport van het masterplan. De conclusies van de analyse en kwaliteiten van het projectgebied hebben geleid tot een aantal ontwerpprincipes voor het masterplan. Hieronder staan de ontwerpprincipes per thema verwoordt:

RUIMTELIJK

Zichtbaar maken van de landschapsstructuren: De diversiteit van de landschapsstructuren kan aangewend worden om het projectgebied aantrekkelijk te maken.

- ☐ Aanbrengen lijnvormige elementen die de landschapsstructuur versterken;
- ☐ Zichtlijnen vanaf de dijk handhaven;
- ☐ Verdichting mogelijk dwars op de dijk;
- ☐ Open karakter landschappen behouden;
- ☐ Zoeken naar logische overgangen van oud naar nieuw.

FUNCTIONEEL

Toevoegen nieuwe functies: verhogen recreatieve aantrekkelijkheid en aantrekkelijkheid leef- en werkomgeving

- ☐ Toevoegen van recreatieve verbindingen tussen Weerribben en Noordoostpolder;
- ☐ Veranderen van agrarische bestemming naar natuurontwikkeling bestemming in het gebied tussen de Weerribben en Noordoostpolder;
- ☐ Veranderen agrarische bestemming naar bestemming natuurbeheer;
- ☐ Veranderen agrarische bedrijven naar zorg- en verbrede landbouwbestemming.

INFRASTRUCTUREEL

Recreatief onvoldoende ontsloten.

- ☐ Toevoegen fiets- en wandelverbindingen tussen Weerribben en Noordoostpolder;
- ☐ Uitbreiden vaarrouthenetwerk.

LANDBOUW

Nieuwe economische impuls aan de landbouw

- ☐ Stimuleren verbrede landbouw voor ontginningsboerderijen in de Noordoostpolder;
- ☐ Stimuleren biologische landbouw in de Noordoostpolder;
- ☐ Stimuleren agrarisch natuurbeheer in Overijssel en Noordoostpolder.

LANDSCHAP

Verhogen en uitbreiden ecologische waarden

- ☐ Kuinder- en Voorsterbos: verbinden van de bosgebieden door aanbrengen laanbeplanting, verhogen diversiteit door verdunning van naaldbomen en het aanbrengen van een mantel en zoom;
- ☐ benadrukken van de nog aanwezige landschapselementen;
- ☐ Noordoostpolder: nieuwe natuurontwikkeling langs de dijk;
- ☐ Noordoostpolder: Kleinschalige natuurontwikkeling op landbouwgronden;
- ☐ Versterken groen/blauwe dooradering in de overgangszone van de Weerribben naar de Noordoostpolder;
- ☐ Versterken en uitbreiden weidevogelgebied.

RECREATIE

Verhogen recreatieve waarde

- ☐ Aanleggen recreatief netwerk tussen Weerribben en Noordoostpolder;
- ☐ Stimuleren agro- en industrieel toerisme bij glastuinbouwgebied Luttelgeest;
- ☐ Aanleggen struinroutes door het agrarische landbouwgebied.

CULTUURHISTORIE

Versterken en herkenbaar maken cultuurhistorische achtergrond

- ☐ Een bezoekerscentrum in een voormalige boerderij voor educatie van de Zuiderzee;
- ☐ Informatie- educatievoorzieningen aanbrengen op recreatieve routes;
- ☐ Uitbreiden / aanpassen havenfuncties- en faciliteiten Zuiderzeeplaatsen.

STEDENBOUW

Verhogen kwaliteit van de leef- en werkomgeving

- ☐ Veranderen woonfunctie boerderijen in projectgebied toestaan en stimuleren ;
- ☐ Bijzonder wonen aan het water / seniorenwoningen Blokzijl, Blankenham en Kuinre;
- ☐ Zoeken naar logische overgangen / aansluitingen van oude- en nieuwe bebouwing.

WATER

Waterbeheer en -berging versterken

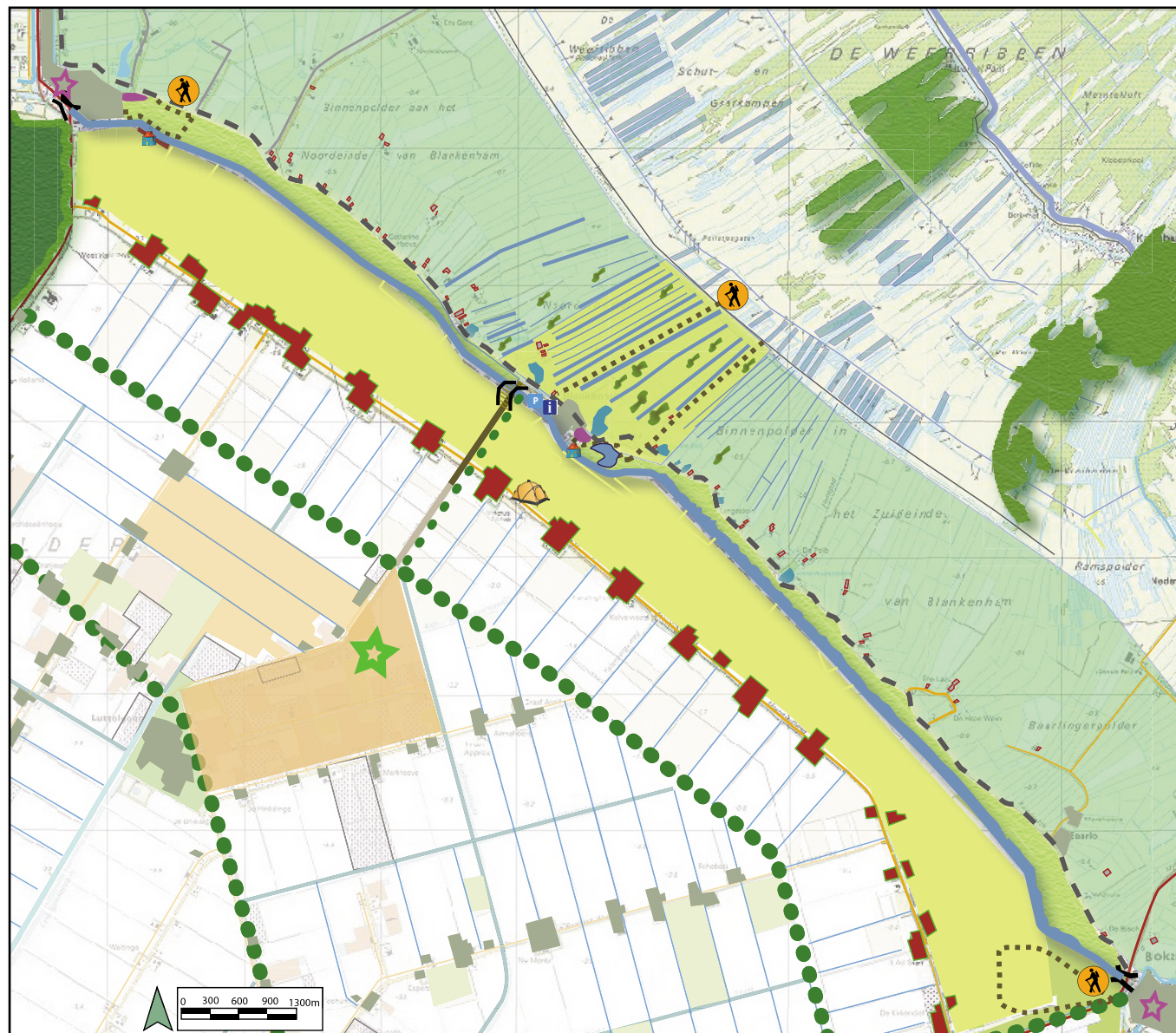
- ☐ Groen/blauwe natuurontwikkeling in veenweidegebied
- ☐ Waterberging op maaiveld in veenweidegebied en ten westen van de voormalige kustlijn in de Noordoostpolder;

Deze ontwerpprincipes hebben geleid tot het uiteindelijke ontwerp voor het masterplan.

Legenda

- nieuwe vaarroute met ecologische oevers
- biologische landbouw
- veenweidegebied: nieuwe natte natuur / waterberging op maaiveld
- brug over vaart
- agro toerisme
- woningbouw aan vaart
- verbrede landbouw
- natuurontwikkelingszone
- recreatieve routes
- bestaande dorpen
- verbreden slootprofiel
- nieuwe recreatieplas
- informatiecentrum
- versterken cultuurhistorie
- verbinden Kuinder en Voorsterbos door laanbeplanting
- wilgen en elzenstruweel in Weerribben
- veenweidegebied

MASTERPLAN

WATER DE LEVENSADDER - deeldelwerking Noordoostpolder - Irma van der Meer - Augustus 2010

In dit hoofdstuk wordt uitgelegd hoe de ontwerpuitgangspunten uit het masterplan omgezet worden tot daadwerkelijke ingrepen. Met het Masterplan als uitgangspunt is een deelgebied gekozen dat verder uitgewerkt gaat worden. Er is voor dit deelgebied gekozen omdat hier de kern van het Masterplan naar voren komt. Verschillende thema's, die de essentie van het masterplan weergeven komen in dit deelgebied bij elkaar. Het gebied vormt hierdoor een knooppunt voor natuur, water, landbouw, woningbouw en recreatie.

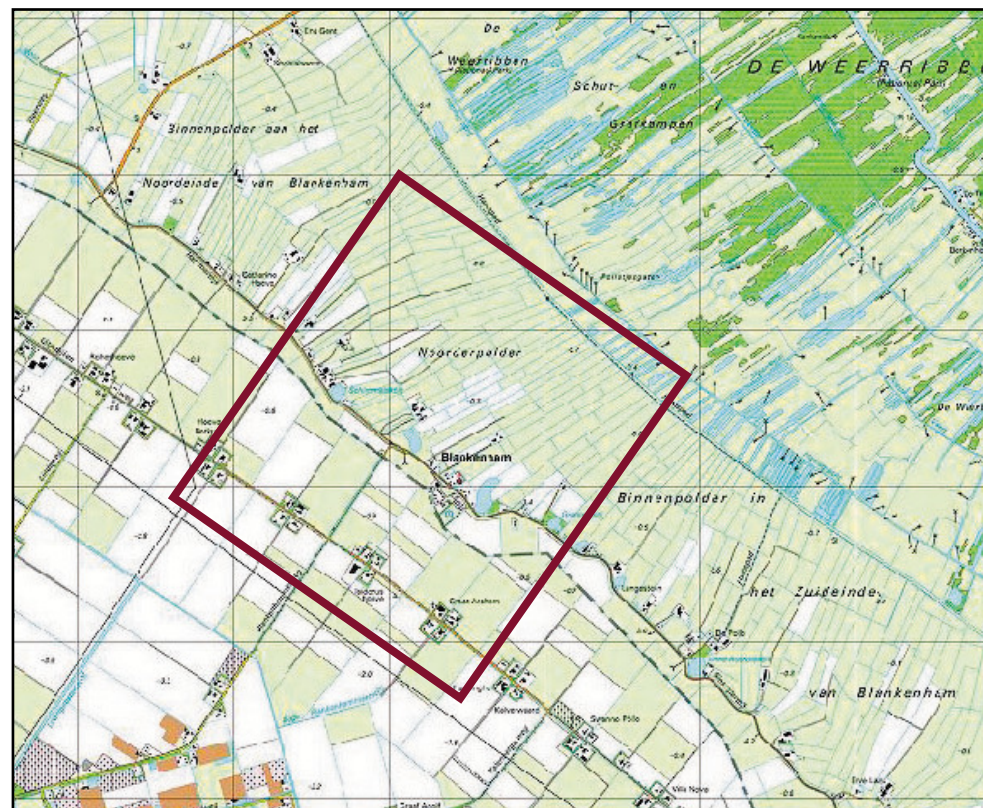
Ligging

Het deelgebied ligt op de overgangszone tussen de Noordoostpolder en noordwest Overijssel. Het is het gebied waar de weidse bouwlanden op de klei van de Noordoostpolder via een agrarische strook zandgrond van het voormalige Zuiderzeestrand overgaat in het kleinschalige veenweidelandschap en half open ,cultuurlijk ontstane, natuurgebied van de Weerribben in noordwest Overijssel.

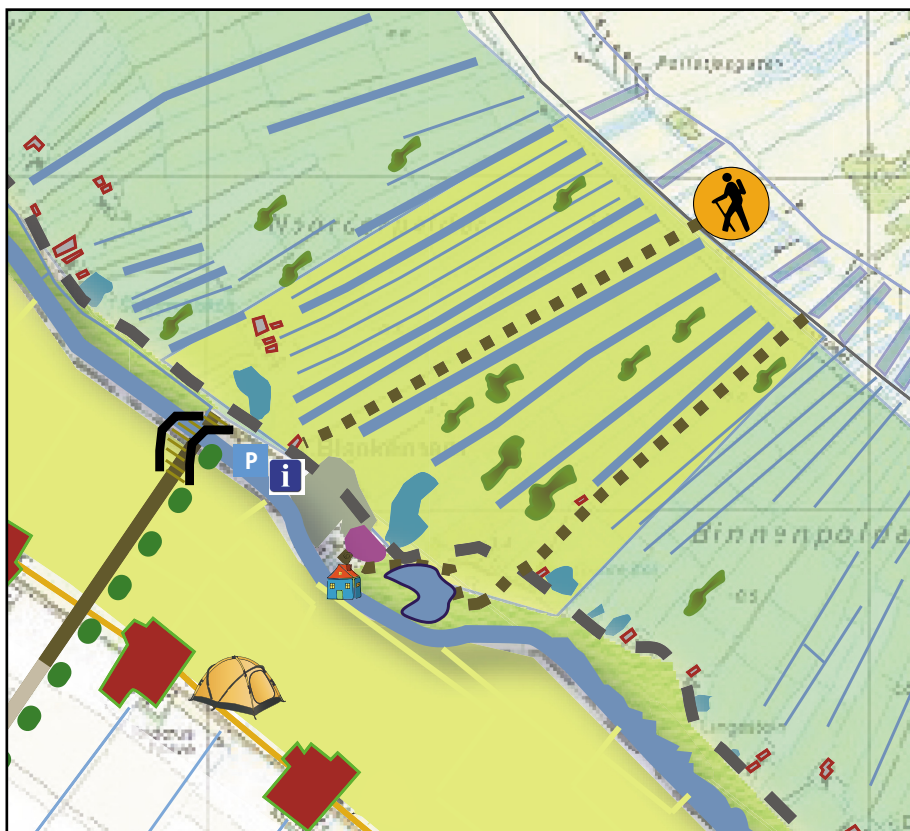
In dit deelgebied ligt het dorp Blankenham. Dit is een belangrijke locatie omdat hier verschillende netwerken uit het Masterplan samenkomen.

De centrale ligging van Blankenham aan de nieuwe vaart is aanleiding geweest om alle recreatieve routes langs Blankenham te laten lopen. Tevens is Blankenham gelegen aan de ecologische verbindingen van de Weerribben naar de Noordoostpolder en de ecologische verbinding van Kuinre naar Blokzijl.

Door het opwaarderen van de woon- en leefomgeving van Blankenham wordt Blankenham een aantrekkelijke plek om te wonen. Er zullen nieuwe woningen gerealiseerd worden voor diverse doelgroepen zoals starters en senioren.

Het deelgebied gelegen in het rode vak

Uitsnede Masterplan. Bijbehorende legenda staat op blz. 23

De deelopgave

In de uitwerking van het deelgebied is een verfijning gemaakt van de ruimtelijke keuzes uit het Masterplan op het gebied van natuur, water, recreatie, wonen en landbouw.

De centrale opgave voor het gebied is het versterken van de identiteit voor de ontwikkeling van een cultuurhistorisch recreatie-, natuur- en woonlandschap. Hiervoor worden de bestaande kwaliteiten op het gebied van natuur, landschap en cultuurhistorie benut en wordt een nieuwe vaarverbinding tussen Kuinre en Blokzijl aangelegd.

Concreet betekent dit:

Noordoostpolder

- ☐ aanleg van een vaart met natuurlijke oevers tussen Kuinre en Blokzijl;
- ☐ uitbreiding recreatie door wandelroutes een recreatieplas met voorzieningen bij Blankenham.
- ☐ natuurontwikkelingszone op het voormalige Zuiderzeestrand;
- ☐ omvormen traditionele landbouwgronden naar biologisch- en verbrede landbouw;

Noordwest Overijssel

- ☐ groen/blauwe dooradering veenweidegebied; versterken diversiteit van natuurtypen in het weidevogelgebied door vernatting;
- ☐ omvormen van landbouwgronden binnen de natuurontwikkelingszone naar extensief beheerde natuur
- ☐ zoekgebied woningbouw Blankenham
- ☐ versterking cultuurhistorie door middel van informatie en educatie en benadrukken van de diverse verkavelingspatronen.

Vanuit het masterplan worden de ruimtelijke richtlijnen overgenomen :

- ☐ Lijnvormige elementen accentueren;
- ☐ Zichtlijnen vanaf de dijk handhaven;
- ☐ Verdichting mogelijk dwars op de dijk;
- ☐ Open karakter landschappen behouden;
- ☐ Zoeken naar logische overgangen van oud naar nieuw;
- ☐ Benadrukken dijk in relatie tot wonen

Inventarisatie en analyse

In dit hoofdstuk is een nadere uitwerking gegeven aan de kwaliteiten zoals onderkend in het Masterplan, het eerste deel van dit rapport.

Voor sommige onderwerpen is een verdieping gemaakt van de kwaliteiten en kenmerken. Daarmee is voor het deelgebied een betere uitwerking gemaakt. Soms wordt aanvullende informatie over bijvoorbeeld specifieke lokale kwaliteiten of kenmerken gegeven.

Voor de inventarisatie en analyse is gebruik gemaakt van de indeling volgens een lagenbenadering.

De volgende lagen worden in beeld gebracht:

- Landschap (natuurlijk ontstaan)
- Cultuurhistorie (cultuurlijk aangelegde ontginning en bewoning)
- Natuurwaarden (wetgeving- en regelgeving)
- Infrastructuur (sturend voor de ruimtelijke ontwikkeling)
- Het huidige gebruik (recreatie en toerisme, landbouw, werken, wonen en voorzieningen) en de ontwikkelingen die daarin plaatsvinden.

Naast de analyse worden er conclusies getrokken die omgezet worden naar ontwerpprincipes.

Zeekleipolder met wiel, verspreide bebouwing en agrarisch gebruik

Droogmakerij met boerderijen op ritmische afstand van elkaar

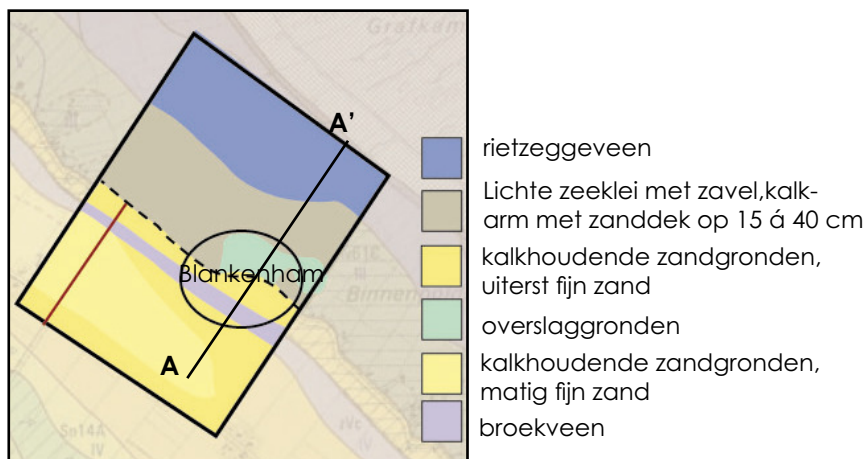
Dijkdorp Blankenham langs de oude Zuiderzeedijk, een slaperdijk

Landschap

Bodemtypen

Om te kunnen begrijpen waarom de verschillende grondsoorten te vinden zijn in het projectgebied is het belangrijk te realiseren dat daar waar nu de Noordoostpolder is vroeger de Zuiderzee was. Dit gegeven verklaart dat er zeeklei en uiterst fijn zand voorkomt in het gebied. Richting Weerribben wordt de grondsoort in het gebied veniger. Het dorp Oud-Blankenham is gelegen op overslaggronden, deze gronden zijn afzettingen van de Zuiderzee.

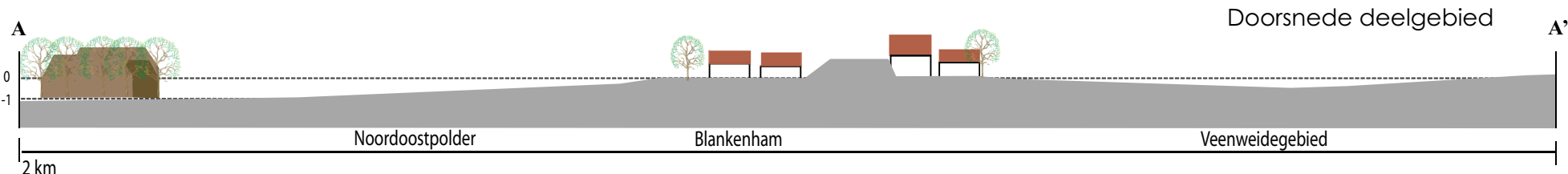
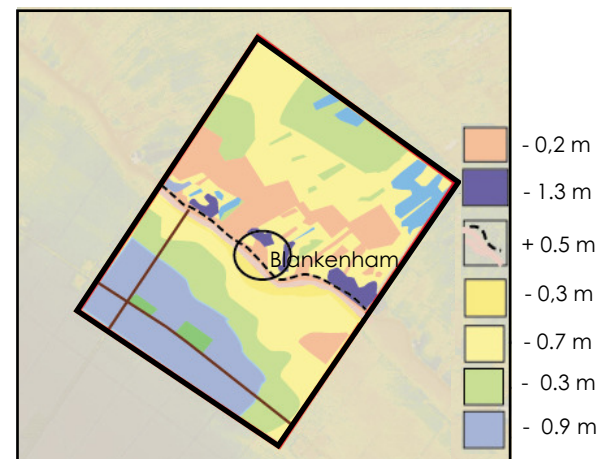
Conclusie: er is een grote diversiteit aan bodemsoorten. Dit is gunstig voor de ontwikkeling van verschillende soorten natuur.

Hoogte

In onderstaande doorsnede is te zien dat de Noordoostpolder afloopt van oost naar west. Blankenham is gebouwd op de hoogste delen langs de dijk. Het veenweidegebied is als een kom, het gebied ligt lager dan de naastgelegen Weerribben en Blankenham.

Conclusie: De bebouwing ligt op de hogere delen in het landschap. De ligging van de buitendijkse bebouwing volgt het voormalige Zuiderzeestrand.

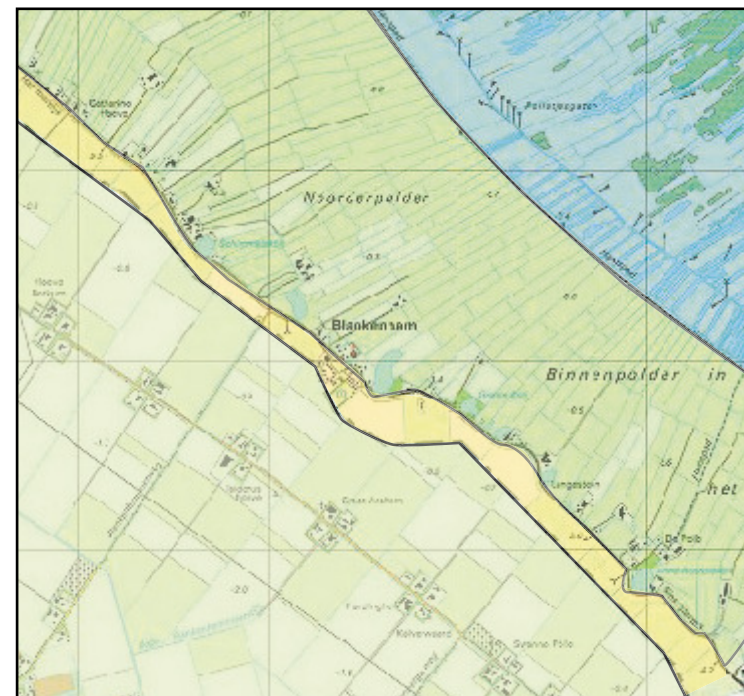

Landschapstypen

In het deelgebied zijn de volgende landschapstypen te onderscheiden:

- **Droogmakerij** van de Noordoostpolder met een rationele repeterende verkaveling. De boerderijen liggen in clusters langs de wegen en de kavels zijn standaard 300 x 800 meter.
- **Uiterdijken** met een onregelmatige strokenverkaveling. Van oudsher onbebouwd. Gelegen op het voormalige zuiderzeestrand. De voormalige kustlijn is te herkennen in de verkavelingsstructuur.
- **Zeekleipolders** met een open rechtlijnige structuur. Laag gelegen veenweidegebied met graslanden. De kernen zijn de voormalige zuiderzeedorpen. Langs de dijk liggen de boerderijen verspreid. De wielen zijn relictten van dijkdoorbraken van de Zuiderzee.
- **Kraggenlandschap** van de Weerribben is een laagveenmoeras. Het is een kleinschalig, van oorsprong slagenlandschap met open water, moeras, kraggen, moerasbossen en rietteelt. Bebouwing komt voor in waterlintdorpen. Petgaten en legakkers zijn relictten van de turfwinning.

Conclusie: Het deelgebied heeft een grote verscheidenheid van landschapstypen. Dat geeft het deelgebied een onderscheidende kwaliteit en potentie voor de inrichting.

Landschapstypen deelgebied

Historie

Blankenham

Blankenham is een langgerekt dijkdorp tussen Kuinre en Blokzijl.

Tot 1973 was Blankenham een gemeente.

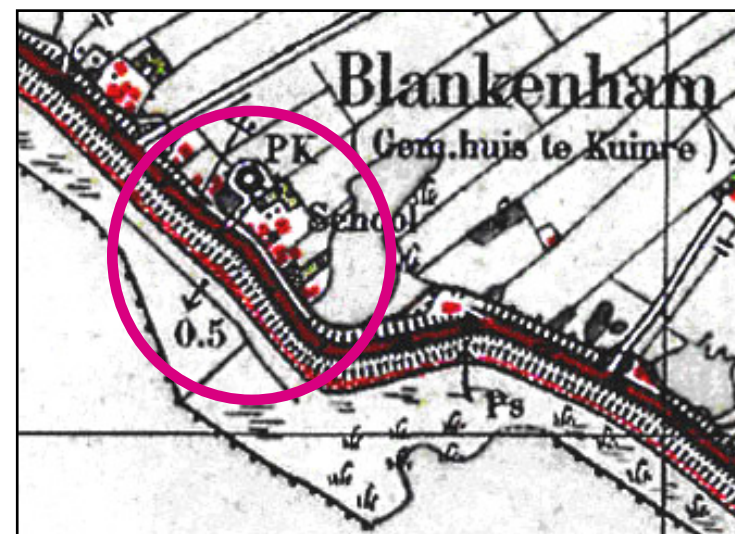
Blankenham is gelegen aan de voormalige Zuiderzeedijk en is ontstaan op de hoger gelegen overslaggronden. Rond de kerk is het dorp ontwikkeld. Langs de dijk zijn de woningen tegen de dijk aangebouwd (zie historische kaart 1850). Als men naar de kaart van heden kijkt is de opzet van het oude Blankenham nagenoeg niet veranderd.

Op de historische kaart is te zien dat er aan de buitendijkse kant een brede strook zandstrand tegen de dijk ligt, een stukje van de de latere Noordoostpolder.

Na de inpoldering is in de jaren '70 een nieuwe woonwijk op het hoge Zuiderzeestrand gebouwd. De buitenste rand van de nieuwbouwwijk volgt de kustlijn. (zie kaart heden) Dit is in het landschap niet waar te nemen.

Conclusie: het dorp Blankenham is gebouwd op de hogere gronden en ligt hoger dan zijn ommeland. Het is jammer dat het de voormalige kustlijn niet te zien is in het landschap.

historische kaart 1850

heden

Nederlands hervormde kerk

Blankenham een langgerekt dijkdorp

Structuren Blankenham

ontsluitingsweg die de verkavelingsstructuur volgt.

Om de opbouw van Blankenham beter te begrijpen is verder ingezoomd op de structuur van oud- en nieuw Blankenham.

Binnendijkse Blankenham

Het binnendijkse Blankenham is ontstaan rond de kerk maar verder is het een typisch dijkdorp. Het dorp is helemaal georiënteerd op de dijk. Langs de dijk is de oriëntatie van de woningen naar de dijk toe gericht.

Achter de dijk volgen de woningen met hun ontsluitingen de kavelgrenzen.

rijwoningen met oriëntatie op de weg gericht.

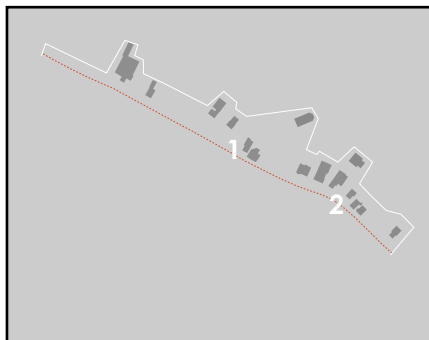
Buitendijkse Blankenham

Zoals bij de historie is geconstateerd is het buitendijkse Blankenham op het voormalige Zuiderzeestrand gebouwd en volgt de buitenrand duidelijk de voormalige kustlijn. De oriëntatie van de woningen is op de straat gericht.

Conclusie: Het binnendijkse Blankenham heeft een duidelijke relatie met de dijk en verkavelingsstructuur. In het buitendijkse Blankenham is er geen relatie met de dijk of de verkavelingsstructuur te ontdekken.

Bebouwingskenmerken

Het binnendijkse Blankenham heeft losstaande bebouwing en een grote diversiteit aan dakvormen, er komen zowel zadeldaken als mansarde daken voor. De kleur van de dakpannen is divers.

De woningen langs de dijk, staan of óp de kruin of ónder aan de dijk, maar zijn altijd op de dijk georiënteerd.

32

Binnendijks Blankenham
Diversiteit aan dakvormen: mansarde- en zadeldaken langs de dijk

Buitendijks Blankenham
Diversiteit van bebouwingstypen: rij- en 2/1 kap woningen

Het buitendijkse Blankenham gebouwd in de jaren '60-'70 heeft verschillende bebouwingstypen: rij-, 2/1 kap- en vrijstaande woningen. De woningen aan de dijk zijn niet op de dijk georiënteerd.

Er zijn overwegend zadeldaken. Er is een duidelijke onderverdeling in de kleur van de daken te herkennen. De rijtjeshuizen hebben rode dakpannen, de vrijstaande en 2/1 kap woningen hebben zwarte dakpannen.

Conclusie: De woningen in de binnen- en buitendijkse Blankenham hebben weinig overeenkomsten met elkaar. Toekomstige bebouwing zou een brug kunnen slaan tussen beiden en een relatie met het ommeland kunnen aangaan.

Groenstructuur

Het opgaande groen wordt bepaald door laanbeplanting en aaneengesloten middelhoge bomen in een losse structuur.

De lichtgroene vlakken zijn openbaar groen zoals een grasveld(3) en een voetbalveld(1). Het buitendijkse Blankenham wordt door een laanbeplanting afgeschermd van het ommeland.

In het binnendijkse Blankenham begeleidt de laanbeplanting(2) de weg naar de kerk en aan de zuidrand vormt een hoge opgaande beplanting, in een losse structuur, optisch de grens van het dorp.

Conclusie: Het binnendijkse Blankenham heeft een duidelijke relatie met het achterland en er is geen openbaar groen.

Het buitendijkse Blankenham daarentegen wordt als het ware afgeschermd van het achterland en er is relatief veel openbaar groen in de vorm van grasvelden.

34

Voetbalveld met laanbeplanting

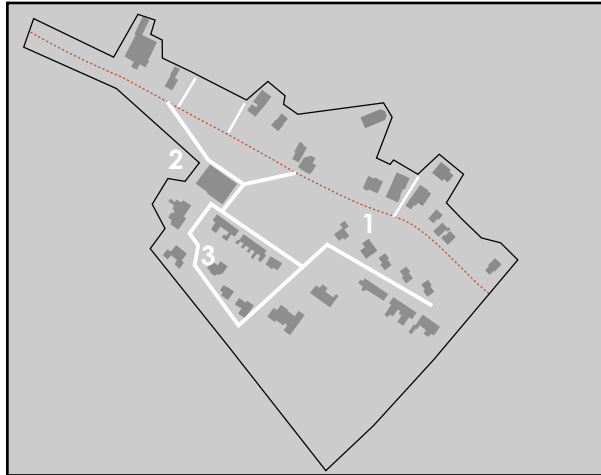

Laanbeplanting naar de kerk

Openbaar groen: grasveld

Infrastructuur

Alle wegen vanuit het dorp lopen dood, er lopen geen wegen de polder in. In het binnendijkse Blankenham lopen er een drietal bestemmingswegen die dood lopen.

In het buitendijkse Blankenham is er een rondweg (3) met 1 ontsluiting (2), de weg naar het zuidoosten loopt dood.

De dijkweg (1) loopt dwars door het dorp en splitst het binnen- en buitendijkse Blankenham van elkaar.

De dichtsbijzijnde weg die richting polder gaat is de Blankenhammerweg die de Noordoostpolder ingaat, deze ligt op ongeveer 100 meter van het dorp verwijderd.

Er zijn geen fiets of wandelpaden die het dorp ontsluiten of de polders ingaan, men gebruikt de autowegen.

Conclusie: het dorp heeft een gesloten karakter ten opzichte van zijn landelijke omgeving. Er zijn weinig mogelijkheden voor het langzame verkeer om zich te verplaatsen.

Waterpeilbeheer

Waterkwaliteit en -kwantiteit.

Volgens het Waterschap Reest en Wieden geeft de huidige waterhuishoudkundige situatie problemen ten aanzien van de waterkwaliteit (trofiegraad). Het inlaatwater voor de graslandpolders wordt onttrokken uit de Weerribben. Dit is vanuit natuurbelang een ongewenste situatie, omdat gebiedseigen (mesotroof) moeraswater afgevoerd wordt naar de omgeving. Verder vindt, bij wateroverschotten, de afvoer van (landbouw)polderwater uit Blankenham plaats naar het centrum van de Weerribben. Dit eutrofe water stroomt het moeras in waar juist behoefte is aan mesotroof water. Wat de waterkwantiteit betreft ligt het knelpunt in de lange afvoertrajecten in combinatie met te kleine watergangen. Dit veroorzaakt inundatie van de graslandpolders in de winter. In droge perioden vormt dan juist weer de te trage wateraanvoer een probleem. De diepe oppervlaktewaterpeilen in de Noordoostpolder veroorzaken een aanzienlijke wegzijging uit de graslandpolders rond de Weerribben.

Voor de graslandpolders is door het Waterschap Reest en Wieden een **verbeterplan** opgesteld. Hierin wordt van een flexibel peilbeheer gebruik gemaakt waarbij door zoveel mogelijk gebiedseigen water vast te houden en indien noodzakelijk, wateraanvoer, het oppervlaktewatersysteem op peil gehouden zodat de grondwaterstand zoveel mogelijk op hetzelfde niveau blijft en niet 'doorzakt' naar een te laag niveau. Verder wordt de af- en aanvoer van water uit- en naar de Blankenham polders verplaatst naar de Roomsloot door het verplaatsen van het gemaal. Er komt dan geen eutroof landbouwwater meer vanuit het agrarisch gebied terecht in de Weerribben en blijft het gebiedseigen water in de Weerribben.

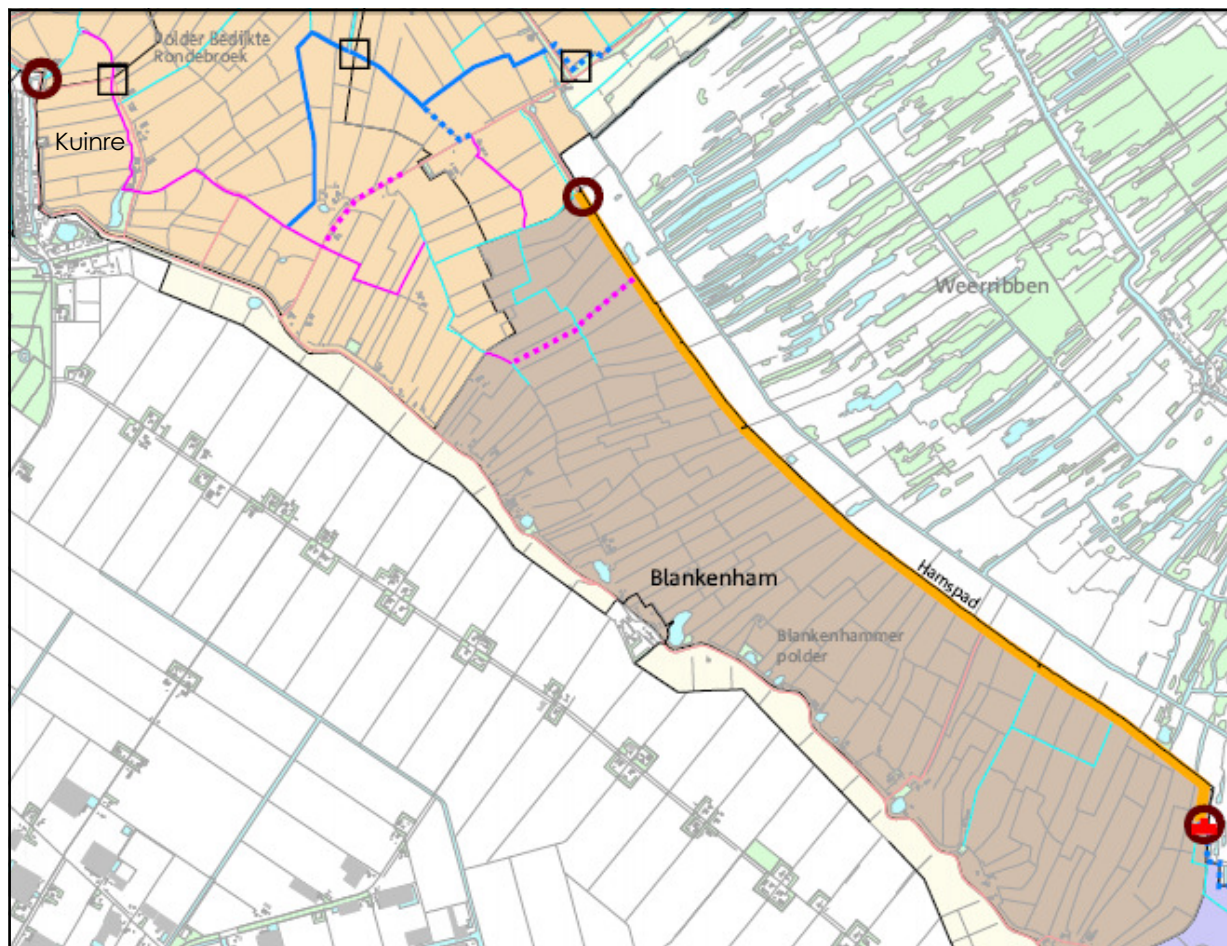
Aanname

De verschillende natuurdoeltypen hebben verschillende eisen ten aanzien van het waterpeil. Door de natuurontwikkelingszone als een apart peilvak met flexibel peil te beheren ga ik ervan uit dat de uitgangssituaties voor de natuurdoeltypen gehaald kunnen worden.

Bij de inrichting heb ik het principe gehanteerd dat de natste natuurdoeltypen in de laagste delen van de natuurontwikkelingszone liggen en de minst natte percelen dichterbij Blankenham.

Flexibel peilbeheer

LEGENDA

- peilgebied Bedijkte Rondebroek
- peilgebied Blankenhammerbinnenpolder
- peilgebied Baarlinger- en Noorderpolder
- nieuw gemaal Roomsloot
- inlaat
- uitlaat

Natuurwaarden

Het deelgebied grenst aan een natuurgebied met veel diversiteit en unieke waarden, de Weerribben. Het deelgebied bestaat uit een veenweidelandschap gelegen in noordwest Overijssel en de droogmakerij gelegen in Noordoostpolder. De Weerribben maken onderdeel uit van de EHS. De verschillende landschapstypen hebben hun eigen specifieke flora en fauna.

Veenweidegebied

De graslanden van het veenweidegebied aan het noordeinde en zuideinde van Blankenham ' worden door koeien en schapen beweide. De open graslandpolders zijn van belang voor de weidevogels, doortrekkende vogels en wintergasten zoals diverse soorten ganzen en de kleine zwaan). Het is het leefgebied van een aantal kritische soorten zoals de Watersnip, Grutto, Kemphaan en Tureluur. De graslanden zijn veelal Dotterbloemgraslanden van veen en klei (zwak eutroof). De voorkomende doelsoorten zijn o.a. : Noordse woelmuis, ringslang, Kleine watersalamander, Rugstreeppad, Donker waterjuffer (libel), Gevlekte witsnuitlibel en planten zoals de Kleine ratelaar, Blauwe knoopkleurige- en de welriekende orchis.

Bron: Bestemmingsplan buitengebied gemeente Steenwijkerland: Ecologisch onderzoek en LNV, handboek natuurdoeltypen

Kleine ratelaar

Grutto

Kleine zwaan

Blauwe knoop orchis

Weerribben

Het natuurgebied is een laagveenmoeras en heeft een hoge natuurwaarde. Om verdroging tegen te gaan worden de Weerribben gevoed met water van het Drentse plateau. Dit is voedselarm en mineraalrijk water wat van belang is voor de kwetsbare vegetatiesoorten zoals de watervegetatiesoorten: Krabbescheervegetaties, drijfwillen, trilvenen, rietlanden, veenmosrietlanden, veenheide, Elzen- en Berkenbroekbos. Onder de trilveenvegetaties komen rode lijst soorten voor zoals Groenknolorchis en Parnassia, in de veenmosrietlanden komen de rode lijst soorten: Welriekende nachtorchis, Ronde Zonnedauw en Veenmosorchis voor.

Zeldzame soorten amfibieën en reptielen die hier voorkomen zijn Ringslang, Rugstreeppad en de Heikikker. De Krabbescheervelden zijn het broedgebied voor de Zwarte stern.

Bron: Bestemmingsplan buitengebied gemeente Steenwijkerland: Ecologisch onderzoek en LNV, handboek natuurdoeltypen

Krabbescheer

Parnassia

Ronde zonnedauw

Zwarte stern

Rietlanden in de Weerribben

Melkkoeien en laanbeplanting

Droogmakerij

De droogmakerij is functioneel ingericht, het aanwezige slotenstelsel heeft een krappe dimensionering met steile oevers en een diepe watergang. Hierdoor is er weinig ruimte over voor ecologische oeverzones met enige natuurwaarde. Langs de wegen is er laanbeplanting aanwezig en rondom de boerderijen is er erfbeplanting deze fungeren als stapstenen of als leefomgeving voor diverse planten en dieren. Het overige landschap is open en in gebruik als intensief agrarisch gebied.

In de winter foerageren grote groepen zwanen en ganzen in de open akkers en graslanden.

De laatste jaren is men begonnen met het natuurvriendelijk inrichten van de oeverzones, de wegbermen en de dijken. Groepen die hiervan profiteren zijn kruidenrijke slootvegetaties als driedelige waterranonkel, akkerplanten zoals Korenbloem en Nachtkoekoeksbloem. Het gebied bestaat uit gras- en akkerlanden. Vogelsoorten die voorkomen zijn o.a. de Veldleeuwerik, Geelgors en de Grauwe Kiekendief.

Bron: Bestemmingsplan buitengebied gemeente Steenwijkerland: Ecologisch onderzoek en LNV, handboek natuurdoeltypen

Nachtkoekoeksbloem

Geelgors

Veldleeuwerik

Grauwe kiekendief

Uitgangspunten beleid

Hieronder staan de relevante beleidsaspecten voor het deelgebied.

De beleidsaspecten zijn ontleend aan de Natura 2000 richtlijnen, Gemeentelijke Waterplan Steenwijkerland 2007, Toekomstvisie Steenwijkerland 2008, Natuurgebiedsplan Overijssel 2006, Belvedere, Beleidsnota Toerisme en recreatie in Steenwijkerland, 2007, Visie Plattelandseconomie 2010, bestemmingsplan Steenwijkerland 2007 en Bestemmingsplan landelijk gebied Noordoostpolder 2010.

Landschap en natuur

Het beleid geeft aan dat in de Zuiderzeerland ruimte is voor verdere verdichting van het landschap die bij kunnen dragen aan het versterken van bestaande kwaliteiten of ondersteuning van nieuwe structuren. Tevens ligt er een opgave om de biodiversiteit van te verhogen. Voor het veenweidegebied, in beheer als weidevogelgebied, geldt dat de waterbergingscapaciteit verhoogd moet worden.

Overijssel

- Extra waterberging en verbreden van slootprofielen
- nieuwe natte natuur

Noordoostpolder:

- De oostelijke deel van de Noordoostpolder is aangewezen als een gebiedsontwikkelingszone, het plan "Zuiderzeerland".
- Boerenerven als groene eilanden handhaven.
- versterken laanstructuur

Wonen

Veranderende samenstelling van de bevolking (ouder, heterogener, kleinere huishoudens, minder agrarisch), Bouwen voor de categorie starters en vitale 50+ ers. In de Zuiderzeerland (het deelgebied) is er ruimte voor een verdere verdichting van het landschap door de toevoeging van bijzondere woonmilieu's die bij kunnen dragen aan het versterken van bestaande kwaliteiten of ondersteuning van nieuwe structuren

- kansen voor bijzondere woonmilieus;
- Uitbreiding in het kader van een kwaliteitsimpuls.
- Gedifferentieerd wonen, bijzonder wonen aan het water.
- Rood voor rood: Stimuleren omvorming en herinrichting boerenerven.

Recreatie

Een van de dragers van het landelijk gebied.

- Zoekgebied vaarverbinding (waterfront) zuiderzeerland
- Zuiderzeerland recreatieontwikkelingszone
- Stimuleren recreatiemogelijkheden Blankenham.
- Vraag naar educatie en informatie over natuur, milieu en cultuurhistorie
- Vraag naar geclusterd aanbod van toeristisch-recreatieve mogelijkheden
- Stimuleren extensieve verblijfsrecreatie

Cultuurhistorie

Er is een algemene tendens in Nederland dat er een toename is van belangstelling voor cultuurhistorie.

- Toename belangstelling voor cultuurhistorie
- versterken cultuurhistorische structuur NOP
- versterken cultuurhistorische aspect van water - dijk - Zuiderzeedorpen

Landbouw

Er zijn relatief veel bedrijven in de landbouwsector, dit aantal zal afnemen in de toekomst door trends in de sector. Voor Steenwijkerland geldt dat het areaal verder zal afnemen onder invloed van andere ruimtelijke ontwikkelingen.

- Stimuleren landschapsbehoud door regiomarketing en verbrede landbouw
- Natuurbeheer
- Recreatiemogelijkheden
- Verkoop streekproducten

Water

Het beleid heeft aangegeven dat 'nieuw water' leidend is voor de gebiedsontwikkeling, tevens is de bergingscapaciteit van het bestaande watersysteem onvoldoende toekomstbestendig. Bij de inrichting zal ruimte voor water gezocht moeten worden. Uitgangspunt voor de gemeente is 'peil volgt functie'.

Uit de analyse van het beleid is te concluderen dat er voldoende handvaten voorhanden zijn die bij het inrichtingsplan gebruikt kunnen worden.

Hoogwaterkanon Blankenham

Landwinkel

Kwaliteiten van het deelgebied

Uitgangspunten kwaliteit

De inrichting van het deelgebied is voortgekomen door het benoemen van de kwaliteiten van het deelgebied. Kwaliteit wordt in dit rapport opgevat als een samenspel tussen ecologische-, economische-, sociale- en cultuurhistorische aspecten die bijdragen aan de gebruiks-, belevings en toekomstwaarde. Binnen de deелuitwerking zijn de volgende kwaliteiten te benoemen:

Cultuurhistorische kwaliteit

Wonen in Blankenham:

Identiteit en kwaliteiten:

- Dijkdorp;
- Cultuurhistorische kern;
- Gelegen aan de oude Zuiderzeedijk;
- Ontwikkeling rond Nederlands hervormde kerk;
- In de jaren '60/'70 uitbreiding buitendijkse, nieuwe kern op het voormalige strand van de Zuiderzee.

Wonen in de Noordoostpolder :

- Geclusterde erven op regelmatige afstand van elkaar, gelegen als eilanden in het open agrarische gebied;
- Landelijk wonen met uitgestrekte vergezichten

Ruimtelijke- en landschappelijke kwaliteiten

Binnen de deелuitwerking komen een tweetal landschapstypen voor met hun eigen kwaliteiten en eigen landschapsgebruik. Het oostelijke deel is het laagveen- en zeekleilandschap met een langgerekte strokenver- kaveling en het westelijke deel de droogmakerij met

grootschalige blokverkaveling. De landschapstypen worden gescheiden door een cultuurhistorische dijk, de voormalige Zuiderzeedijk.

Kwaliteiten laagveenlandschap (Overijssel)

- Langgerekte strokenver- kaveling; percelen begrensd door een uitgestrekt slotensysteem met sluizen en gemalen.
- Agrarisch gebruik; bestaat uit graslanden;
- Verspreide boerderijen langs de dijk
- Aanwezigheid van wielen (doorbraken Zuiderzee)
- Grote mate van openheid

Kwaliteiten van de Droogmakerij Noordoostpolder

- Grote mate van openheid;
- Grootschalige rationele blokverkaveling, gemaakt op de tekentafel en in gebruik als agrarisch landschap (UNESCO nominatie);
- Zuiderzeedijk;
- het patroon van ringvaarten en sloten;
- Boerenerven op regelmatige afstand met erfbeplan- ting;
- Laanbeplanting langs wegen.

Economische kwaliteit

Recreatie

- Cultuurhistorie van de Noordoostpolder, het verhaal van de Zuiderzee met dijk en Zuiderzeedorpen;
- Innovatieve uitstraling agrariërs; agrotourisme;
- Rust en ruimte.

Landbouw

- Grote diversiteit in landgebruik tussen de Noordoostpolder en Overijssel.

Noordoostpolder

- grootschalig agrarisch landschap, voornamelijk landbouw
- Innovatieve landbouw; grenzenverleggende initiatieven;

Overijssel

- veenweidegebied met langgerekte graslanden en slotensysteem, voornamelijk veeteelt.

Ecologische kwaliteit

Overijssel

- Waardevol weidevogelgebied met een hoge natuurwaarde;
- Grenzend aan de Ecologische Hoofdstructuur

Sociale kwaliteit

- Landelijke uitstraling waar rust en ruimte aanwezig is;
- Het dorpse karakter van Blankenham

De kwaliteiten van het gebied worden omgezet in een visie voor het deelgebied.

Landbouw NOP: uienteelt

Landbouw NW Overijssel: veeteelt

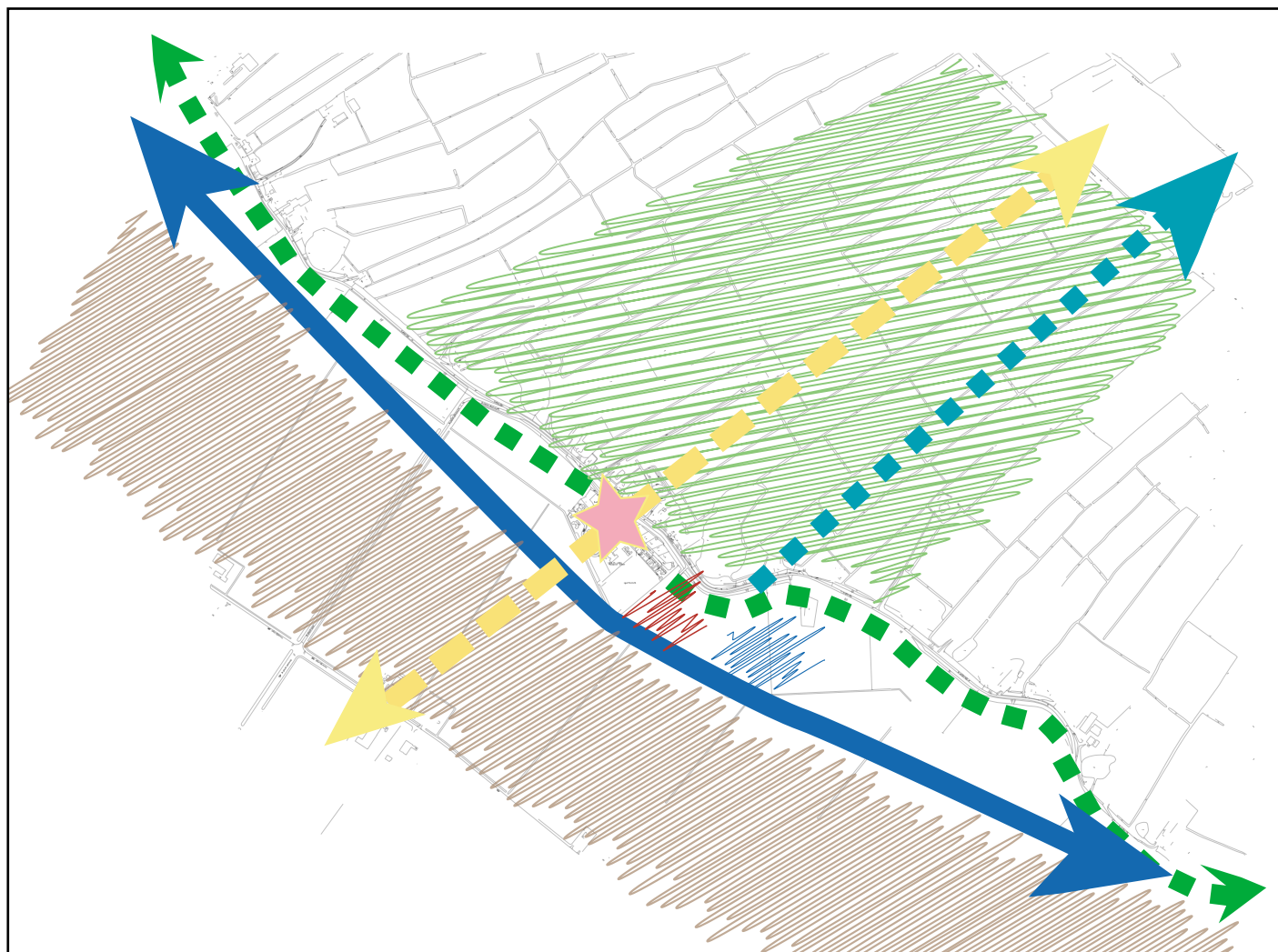

Rust en ruimte

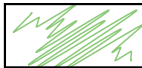
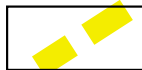
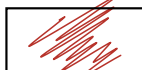
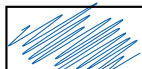

Dorps wonen

Visiekaart

LEGENDA

- Natuurontwikkelingszone en waterbergingsgebied
- Recreatieve ontsluiting Blankenham/Weerribben
- Ontwikkelingszone biologische en verbrede landbouw
- Blauw/groene ecologische verbindingzone
- Natuurontwikkelingszone; uitbreiding weidevogelgebied
- Recreatief ontsluiten deelgebied dmv vaarverbinding
- Zone gedifferentieerd wonen
- Zone waterrecreatie
- Recreatief aantrekkelijk maken Blankenham

Visie

De inrichting van het deelgebied is erop gericht om een brug te slaan tussen Noordwest Overijssel en de Noordoostpolder zodat beide gebieden van elkaars kwaliteiten kunnen profiteren.

De visie en de kwaliteiten vormen samen een aantal uitgangspunten op het gebied van: **recreatie, natuurontwikkeling, wonen en landbouw.**

Recreatie

De Noordoostpolder kan Noordwest Overijssel ontlasten van de recreatieve druk. Tevens brengt het uitbreiden van de recreatiemogelijkheden meer levendigheid of gevoel van waardering voor de eigen omgeving, door interesse van bezoekers, met zich mee. Ook kan het samen werken aan een goed toeristisch product de binding in een lokale gemeenschap versterken.

Natuurontwikkeling

Noordwest Overijssel kan op het gebied van ecologie het deelgebied, gelegen in de Noordoostpolder, verbinden met ecologisch waardevolle gebieden.

Wonen

De aspecten recreatie en natuurontwikkeling zullen bijdragen tot een aantrekkelijke woon- en leefomgeving voor mens en dier zodat de economische ontwikkeling op gang wordt gebracht. Het vergroten van de sociale kwaliteit van wonen en bevorderen van de leefkwaliteit wordt bereikt door de uitbreiding van voldoende geschikte en betaalbare woningen voor alle levensfasen en door rekening te houden met het dorpse karakter door middel van het plaatsen van woningen op ruimere kavels en aandacht voor ontmoetingsplaatsen.

Landbouw

De traditionele landbouw is de economische motor van het gebied. Door de traditionele landbouw uit te breiden met natuurbeheer en alternatieve landbouw kan ervoor gezorgd worden dat de landbouw een economische motor van het gebied blijft.

Conclusie en uitgangspunten

In dit hoofdstuk ga ik verder in op de aspecten zoals benoemd in het masterplan aangevuld met de conclusies uit de analyse en de visie. Zij vormen de basis voor de herinrichting van het plangebied waardoor er een aantrekkelijke omgeving ontstaat voor mens en dier. De uitgangspunten vormen het kader waarbinnen het deelontwerp is gemaakt.

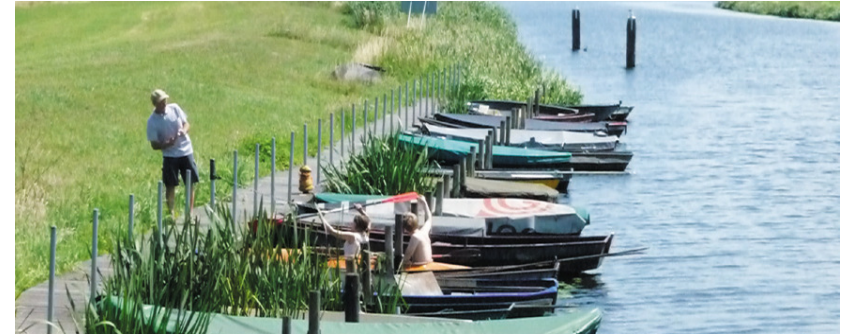
Conclusie uit de analyse:

De verschillen op het gebied van ecologie en recreatie zijn groot. Het Nationaal park De Weerribben en het veenweidegebied hebben een hoge natuurwaarde. De Noordoostpolder heeft een lage natuurwaarde. De recreatieve druk op de Weerribben is groot, via de Weerribben varen plezierjachten richting Friese meren.

De ingrepen moeten ervoor gaan zorgen dat de lage natuurwaarde van de Noordoostpolder verhoogd wordt en recreatiedruk op de Weerribben verkleind wordt zodat recreanten het deelgebied ontdekken en zorgen voor een economische impuls aan het gebied.

Uitgangspunt:

- Aanleg van een vaarverbinding door het deelgebied; hierdoor wordt het deelgebied recreatief ontsloten en vermindert de recreatiedruk op de Weerribben.
- Uitbreiding van de biodiversiteit van het veenweidegebied en Noordoostpolder door het ontwikkelen van gebieden met verschillende natuurtypes waardoor een blauw/ groene dooradering van het veenweidegebied naar de Noordoostpolder ontstaat.
- Aanbrengen van een natuurontwikkelingszone langs de dijk, in de Noordoostpolder, om aan te sluiten bij het weidevogelgebied.
- Aanleg van een wandelroute vanuit de Weerribben door het veenweidegebied naar Blankenham

vaarverbinding en recreatie

Conclusie uit de analyse:

Blankenham heeft te kampen met vergrijzing en ontgroening, tevens heeft het dorp recreatief weinig te bieden. Blankenham heeft nagenoeg geen relatie met het omliggende landschap.

De ingrepen moeten ervoor gaan zorgen dat Blankenham de spil wordt in het nieuwe recreatieve netwerk. Blankenham is centraal gelegen op de nieuwe vaarroute dit kan een aanleiding zijn om recreatieve routes vanuit Blankenham te laten starten. Door deze ontwikkelingen zal Blankenham een betere woon- en leefkwaliteit krijgen.

Uitgangspunt:

- Blankenham recreatief aantrekkelijk maken door het aanbrengen van recreatieve voorzieningen zodat de bezoekers gestimuleerd worden om langer in Blankenham te verblijven of Blankenham als uitgangsbasis nemen voor verkenning van de omgeving.

- Gedifferentieerde woningbouw toepassen zodat men de wooncarrière in eigen dorp kan voorzetten en nieuwe bewoners groepen in Blankenham gaan wonen. Bij het ontwerp van nieuwe woningen aandacht voor bestaande architectuur, en het bewerkstelligen van natuurlijke overgangen van bestaand naar nieuw.

Conclusie uit de analyse:

De Noordoostpolder heeft op het gebied van recreatie en natuur weinig te bieden. Het areaal van de traditionele landbouw neemt af.

De ingrepen moeten ervoor gaan zorgen dat het landelijke gebied van de Noordoostpolder aantrekkelijk wordt voor de recreant en de traditionele landbouw een alternatief gegeven wordt om hun bedrijven voort te zetten.

klompenpaden in het boerenland

Blokzijl

cultuurhistorische informatievoorziening over de Zuiderzee

Uitgangspunt:

- Recreatief ontsluiten van het landbouwgebied door de aanleg van recreatieve routes van Blankenham richting kassengebied.
- Traditionele landbouw omvormen naar biologische landbouw en verbrede landbouw.

Conclusie uit de analyse:

De geschiedenis van de Zuiderzee en de Noordoostpolder is onbekend en niet in het landschap af te lezen.

De ingrepen moeten ervoor gaan zorgen dat er meer bekendheid gegeven wordt aan dit unieke stukje Nederland.

Uitgangspunt:

- De vormgeving van de landschappelijke ingrepen is gebaseerd op het zichtbaar -en herkenbaar maken van de geschiedenis van het landschap.
- Educatie- en informatievoorzieningen treffen om de geschiedenis uit te dragen.

DEELONTWERP

50

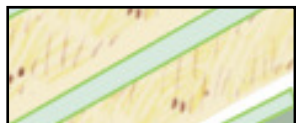
LEGENDA

Educatie- en informatiecentrum met verschillende wandelroutes

Inrichting Dotterbloemgrasland van veen en klei.

Inrichting Bloemrijk rietland

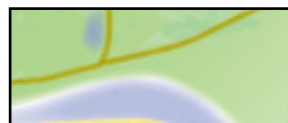
Inrichting nat, matig voedselrijk weidevogelgrasland en verbreden slootprofiel met plasdras zones.

Aanleg park, passantenhaven en voetgangersbrug

Aanleg recreatieplas met restaurant en aanlegsteigers

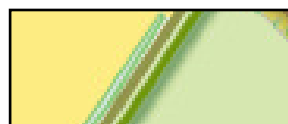
Aanleg vaart met ecologische oevers en inrichting van ontwikkelingszone met bloemrijk grasland van het zandgebied met gebufferde poelen

Gedifferentieerd wonen; Bijzonder wonen aan de vaart en recreatieplas en betaalbare woningen voor senioren en starters.

Omvormen traditionele landbouw naar biologische landbouw. Inrichting bloeiende akkerranden. Inzaaien bermranden en instellen ecologisch bermbeheer.

verbreden slootprofiel en aanleg recreatief wandelpad met haag

Inrichting toeristisch cluster op boerderij, voorbeelden zijn een theeschenkerij met zuivelverkoop, info over agrotourisme en boerencamping.

Inrichtingsplan

Om het inrichtingsplan uit te leggen heb ik het gebied opgedeeld in een 3tal subgebieden:

1. Het veenweidegebied
2. Het Zuiderzeestrand
3. Het agrarische gebied van de Noordoostpolder

Per subgebied behandel ik de aspecten die betrekking hebben op dat deelgebied.

Het veenweidegebied

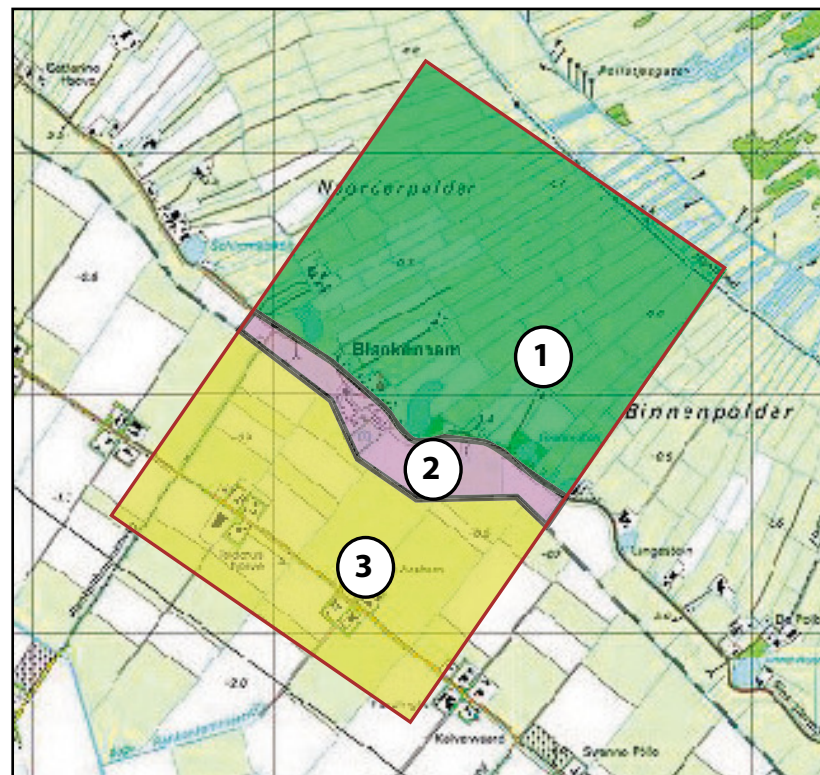
De volgende aspecten hebben betrekking op het veenweidegebied: **natuurontwikkeling, recreatie en landbouw.**

Het Zuiderzeestrand

De volgende aspecten hebben betrekking op het Zuiderzeestrand: **recreatie, natuurontwikkeling en wonen.**

Het agrarische gebied van de Noordoostpolder

De volgende aspecten hebben betrekking op het agrarische gebied van de Noordoostpolder: **recreatie, landbouw en natuurontwikkeling**

Subgebieden

Natuurontwikkeling algemeen

Voor de natuurontwikkeling geldt dat de richtlijnen ten aanzien van **weidevogelbeheer** en **kuikenbeheer** als kader wordt gesteld waarbinnen de natuurontwikkeling mag plaatsvinden.

Plan van eisen ten aanzien van de inrichting Weidevogelgebied:

1. Inrichting grondgebruik (hogere waterstand, bloemrijk grasland, plasdras, vluchtheuvels)
2. Behoud openheid landschap (geen opgaande begroeiing/bomen ivm predatoren)
3. sloten (gebufferde sloot met natuurvriendelijke oevers)
4. beheer (mozaïek, extensief, uitgesteld maaibeleid, nestbescherming)
5. oppassen voor verstoring (infrastructuur, recreatie, woningen en agrarische activiteiten)

Kuikenland beheer

Voor de overleving van de kritische weidevogels zoals de doelsoorten waarvoor het gebied is ingericht, de Grutto, Tureluur, Kemphaan en Watersnip is vooral van belang dat er bescherming is van de nesten en de overleving van de kuikens.

Alle beheersaspecten moeten voldoen aan de richtlijnen volgens het Kuikenland beheer en weidevogelbeheer. Het kuikenlandbeheer schept voorwaarden en richtlijnen voor het vergroten van de overlevingskansen van de kuikens en geeft belangrijke voorwaarden aan voor het beheer ten aanzien van tijd, materieel en methode van natuurbeheer.

Mozaïkbeheer (maaibeleid) van de graslandpercelen

Dit houdt in dat er een uitgesteld maai-weidedatum is: minimaal 20% later dan half juni maaien of extensieve beweiding, 20% een uitgestelde maaiweidedatum tot begin juni. Op de overige 60% vindt nestbescherming plaats en wordt in tijd en ruimte gespreid gemaaid (maaitrappen). 6 % van de totale oppervlakte bestaat uit **vluchtstroken**. Een vluchtstrook is een strook van 6 tot 12 meter breed die 2 weken later gemaaid wordt dan de rest van het perceel.

Voor het mozaïk- en kuikenlandbeheer zijn SAN subsidies beschikbaar.

vluchtstroken

Het veenweidegebied

In het veenweidegebied hebben de ingrepen betrekking op de volgende onderwerpen: **Recreatie, natuurontwikkeling en landbouw.**

Natuurontwikkeling

Inrichten van een verbindingszone tussen de Weerribben en Blankenham en optimaliseren van de kwaliteit van het weidevogelgebied ; de natuurdoeltypen die ontwikkeld worden zijn:

- 1 Waterriet;
- 2 Bloemrijk rietland;
- 3 Nat, matig voedselrijk weidevogelgrasland;
- 4 Dotterbloemgrasland van veen en klei.

Verder worden de profielen van de sloten verbreed.

Recreatie

- 5 Aanleggen wandelroutes en ommetjes van de Weerribben naar Blankenham en ommetjes vanuit Blankenham;
- 6 Omvormen een bestaande boerderij naar informatie- en educatiecentrum.

Landbouw

- o Agrarische activiteiten worden omgevormd naar extensief- en natuurbeheer activiteiten.

Omdat de 3 onderwerpen erg met elkaar zijn verweven worden ze samen behandeld.

De ruimtelijke inrichting is gericht op het aanzetten van **historische lijnen** in het landschap, 'Het landschap vertelt'. Door de inrichting met rietkragen worden de perceelsgrenzen aangezet en zichtbaar gemaakt in het landschap.

In de natuurontwikkelingzone vindt er een **functieverandering** van de percelen plaats.

De intensief beheerde graslanden worden omgevormd naar extensief beheerde percelen en de agrariërs worden gestimuleerd het natuurbeheer op zich te nemen. Ze kunnen aanspraak maken op de bijbehorende SAN subsidies.

Een bestaande boerderij wordt omgevormd tot een **educatie- en informatiecentrum**. In dit centrum geeft men voorlichting over de geschiedenis van de Zuiderzee en het veenweidegebied en kan de recreant een kopje koffie of thee drinken. Bij het educatiecentrum staat een vogeluittoren waarvandaan vogelaars de weidevogels kunnen bekijken.

Door de diepe afwatering van de Noordoostpolder treedt er verdroging op in het veenweidegebied, er treedt wegzijging op. Het Waterschap Reest en Wieden heeft een verbeterplan opgesteld voor flexibel peilbeheer waarbij er zoveel mogelijk gebiedseigen water wordt vastgehouden. Voor het verbeteren van de waterhuishouding in het gebied is het nodig dat het water langer vastgehouden wordt in het gebied. In het inrichtingsplan wordt opgenomen dat de **grondwaterstand wordt verhoogd en sloten worden verbreed**.

De recreatie wordt ingericht voor de natuurrecreant, het weidevogelgebied wordt geoptimaliseerd voor de weidevogels. Om de weidevogels zo min mogelijk te storen mag de recreant het gebied niet buiten de paden betreden. Verwacht wordt dat het gebied vooral bezocht wordt door de lokale bevolking en vogelaars. Vanuit Blankenham lopen een aantal korte wandelroutes die als lokaal ommetje gebruikt kunnen worden.

Voor de natuurrecreatie komt er een recreatie pad dat langs een brede sloot ligt met oeverzones van rietvegetatie en bloemrijke ruigtezones. Dit geeft een besloten gevoel.

Door de vernatting van het gebied is het mogelijk om percelen in te richten met natte natuurdoeltypen. Daarom worden aan de andere kant van het recreatiepad percelen ingericht met van natte natuurdoeltypen: **Bloemrijk rietland, nat matig voedselrijk weidevogelgrasland en Dotterbloemgrasland van veen en klei.**

Deze natuurdoeltypen blijven laag en geven de recreant wijde uitzichten over het veenweidelandschap.

De verschillende natuurdoeltypen zijn erop gericht om de kwaliteit van de leefomgeving van onderstaande **doelsoorten** te optimaliseren:

Vogels:	Grutto, Kemphaan, Watersnip en Tureluur.
Zoogdieren:	Noordse Woelmuis
Reptielen:	Ringslang
Amfibieën:	Kleine watersalamander en Rugstreeppad.
Libellen:	Donker waterjuffer, Gevlekte witsnuitlibel

Grutto

Kemphaan

Noordse woelmuis

Ringslang

In de volgende paragraaf worden de inrichtingsmaatregelen per natuurdoeltype beschreven.

1 Gebufferde sloot

Geschikt voor de doelsoorten:

Vogels: Tureluur

Amfibieën: Rugstreeppad

Libellen: Donkere waterjuffer, Gevlekte witsnuitlibel

Plantengemeenschappen in sloten met een zeekleiondergrond: associatie van Gewoon kransblad, Stijve waterranonkel, Groot moerasscherm en Stomp vlotgras.

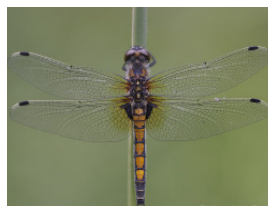
Plantengemeenschappen in sloten met een laagveenondergrond: associatie van Gewoon kransblad, Krabbescheer, Groot blaasjeskruid, Stijve waterranonkel, Waterviolier en Kransvederkruid

Stijve waterranonkel

Donkere waterjuffer

Gevlekte witsnuitlibel

Inrichting

De bestaande sloten worden uitgebaggerd en aangepast naar een verbreed profiel van 8 meter met een diepte van 1,5 meter. Het talud heeft een verhouding van 1:3. De sloten worden voorzien van ondiepe oeverzones door de steile taluds te vergraven tot geleidelijke taluds, al dan niet gecombineerd met een plas-drasoever. Door de variatie van de oevers ontstaat een gevarieerd beeld van de sloot. Het vrijgekomen bagger kan op de percelen met bloemrijk rietland gestort worden.

Gebufferde sloot

Beheer

Net na de aanleg is het noodzakelijk om intensief te maaien, om de voedselrijkheid van het talud te verminderen. Het talud wordt twee tot drie keer per jaar gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd.

Daarna kan de frequentie omlaag naar 1 x 2 jaar.

Tijdstip

De eerste keer maaien moet pas na 15 juni plaatsvinden, zodat de vogels dan uitgebroed zijn, de planten hun zaad al gevormd hebben en de vissen zich voortgeplant hebben.

Ook de periode tussen 15 september en eind november is geschikt om te maaien, de planten hebben hun energie kunnen opslaan en de werkzaamheden geven de amfibieën, vissen en vogels dan relatief de minste verstoring.

Materieel

Er wordt gemaaid vanaf de kant met **maaiakorven** of maaien met een knipmes. Hiervoor is gekozen omdat de ecologische voordelen van deze methode het grootst is. De opwoeling van de bodem blijft beperkt en in het geval van de maaikorven, worden planten gelijk afgevoerd en water en leven onmiddellijk teruggespoeld in de sloot.

natuurvriendelijke oever

Impressie inrichting veenweidegebied

Ruimtelijk effect van rietkragen door het veenweidegebied

Waterriet

wandelpad met vlonder

2 Waterriet

Het waterriet komt voor in de oeverzone en plas-draszone van de slootranden. Het waterriet vormt brede lijnelementen die de perceelsgrenzen volgen en deze benadrukken, het verkavelingspatroon wordt weer zichtbaar in het landschap. Langs de rietkragen loopt een vlonder als wandelpad van 1.50 meter breed. Het waterriet fungeert als buffer tussen de recreant en de weidevogels. Het waterriet geeft een ruimtelijke beeld van een lang lint door het landschap.

Geschikt voor de doelsoorten:

Zoogdieren: Noordse woelmuis

Vogels: Grutto, Tureluur, Watersnip en Kempphaan

Reptielen Ringslang

Libellen: Donkere waterjuffer, Gevlekte witsnuitlibel

Plantengemeenschappen laagveen: Associatie Geknikte vossesstaart, Kievitsbloem associatie en Rompgemeenschap met Grote vossesstaart en Echte koekoeksbloem.

Plantengemeenschappen zeeklei: associatie Geknikte vossesstaart, Rompgemeenschap met Grote vossesstaart en Echte koekoeksbloem.

Inrichting

Langs slootranden in de oeverzone en plas-draszone. In deze zones zijn voldoende droogvallende plekken om het Riet te laten kiemen.

Beheer

Wintermaaien is noodzakelijk om dichtslibben te voorkomen. Zie beheer bij de gebufferde sloot (blz.. 54)

3 Bloermrijk Rietland

Op de natste delen van de natuurontwikkelingszone komt het afgeleide subnatuurdoeltype van het moeras is uitermate geschikt voor de weidevogels het is transparant, ijl en laag.

Geschikt voor doelsoorten:

Zoogdieren: Noordse woelmuis

Vogels: Grutto, Tureluur, Watersnip en Kemphaan

Reptielen: Ringslang

Libellen: Donkere waterjuffer, Gevlekte witsnuitlibel

Inrichting

Dit natuurdoeltype wordt verkregen door vernatting: het waterpeil 0-20 cm onder maaiveld en zorgdragen voor ontkiemen van riet en strooiselafbraak door in de zomer enige decimeters te ontwateren.

Beheer

Extensieve begrazing door koeien, buiten het broedseizoen, en opbrengen van slootbagger.

Opbrengen van slootbagger

Beweiding van het weidevogelgrasland

Kavelpad tbv beheer

4 Nat, matig voedselrijk weidevogelgrasland

Dit natuurdoeltype wordt ontwikkeld op de delen die langdurig onder water staan gedurende de winter en voorjaar en wordt ingezet als waterretentiegebied.

Geschikt voor doelsoorten:

Vogels: Grutto, Kemphaan, Tureluur en Watersnip.

Amfibieën: Rugstreeppad.

Plantengemeenschappen laagveen: associatie Geknikte vosses-
staart, Kievitsbloem associatie en Rompgemeenschap met
Grote vosses-
staart en Echte koekoeksbloem

Plantengemeenschappen zeeklei: associatie Geknikte vosses-
staart, Rompgemeenschap met Grote vosses-
staart en Echte koekoeksbloem.

Inrichting

Het waterpeil in de zomer laten zakken tot 40 á 80 cm onder maaiveld. Inundatie met grondwater gedurende een deel van het jaar is noodzakelijk.

Beheer

1 x per jaar zomermaaien na het broedseizoen, gevolgd door nabeweiding door koeien. Een kavelpad kan in de moeilijk bereikbare weidevogelterreinen van essentieel belang zijn om betaalbaar beheer mogelijk te maken.

4 Dotterbloemgrasland van veen en klei

Dit natuurdoeltype wordt ontwikkeld langs de randen van Blankenham, op de wat 'hogere' delen die nat tot matig nat zijn.

Geschikt voor doelsoorten:

Vogels: Kempphaan, Tureluur, Watersnip

Plantengemeenschappen op veen en zeeklei: Associatie van Boterbloemen en Waterkruid

Inrichting

Afplaggen en het instellen van hooibeheer met nabeweiding door koeien. Vernatten door opzetten van het waterpeil tot 40-80 cm onder maaiveld. Handhaven van het hoogwaterpeil in de winter en het voorjaar, daarbij zorgdragen voor toestroom van basenrijk en niet eutroof kwelwater. Inundatie mag op deze percelen niet voorkomen.

Beheer

1x per jaar, buiten het broedseizoen, zomermaaien.

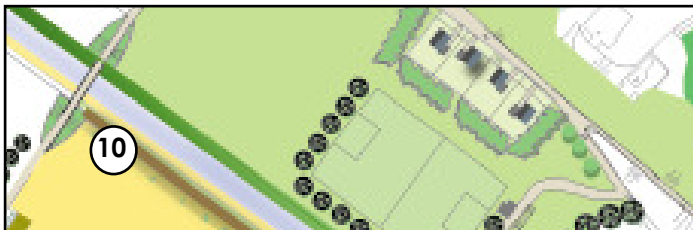
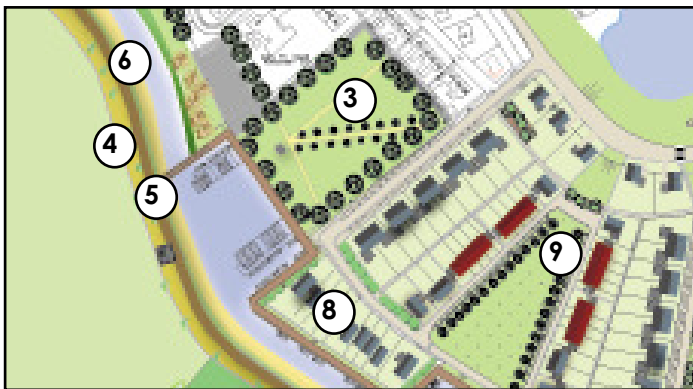
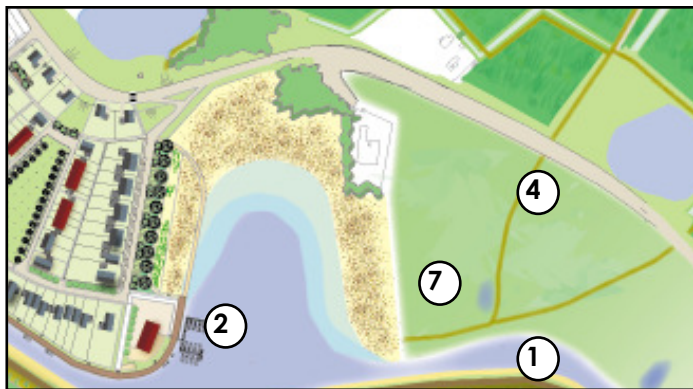
In het veenweidegebied wordt er in een bestaande boerderij omgevormd tot een informatie- en educatiecentrum. Op het erf kan men via een vogelkijkhut het weidevogelgebied overzien.

Vogelkijkhut waar men de weidevogels kan spotten

Het Zuiderzeestrand

In het gebied van het Zuiderzeestrand hebben de ingrepen betrekking op de volgende onderwerpen:

Recreatie, natuurontwikkeling en wonen.

Recreatie

Blankenham recreatief aantrekkelijk maken en routes naar het ommeland.

- 1 aanleg van een vaart tussen Kuinre en Blokzijl
- 2 aanleg van een recreatieplas met voorzieningen
- 3 aanleg van een park
- 4 aanleg recreatieve routes richting kassengebied, Weerribben en lokale ommetjes.
- 5 aanleg van een voetgangersbrug over de vaart bij het park.

Natuurontwikkeling

Verhogen ecologische waarde van de zone Zuiderzeestrand.

- 6 vaart voorzien van ecologische oevers
- 7 aanleggen van een natuurontwikkelingszone tussen de dijk en de vaart; natuurdoeltype Bloemrijk grasland van het zandgebied en gebufferde poelen.

Wonen

Verhogen van de leefbaarheid en vitaliteit van Blankenham en relatie onderling en omgeving herstellen.

- 8 bijzonder wonen aan de vaart
- 9 betaalbare woningen voor starters en senioren
- 10 autoverkeersbrug voor Blankenhammerweg, over de vaart.

Recreatie

1 Vaart

De vaart is het hoofdbestanddeel van de inrichtingsmaatregelen die er voor zorgen dat het projectgebied recreatief ontsloten wordt. De vaart volgt de voormalige kustlijn op de overgang van hoog naar laag en brengt daardoor de kustlijn weer in beeld. Tevens voegt de vaart een nieuwe structuur aan het gebied toe.

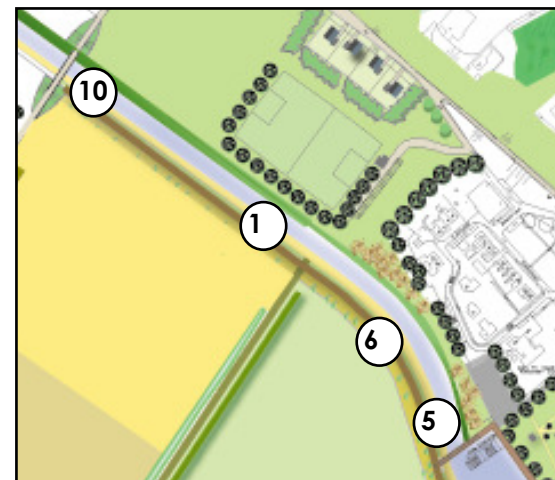
Er is voor een vaart gekozen omdat de strakke vormgeving ruimtelijk goed past bij het strakke verkavelingspatroon van de Noordoostpolder. De vaart is 10 km lang en de gemiddelde breedte is ongeveer 30 m. Ter hoogte van Blankenham is de vaart 20 meter breed. Om het achterland te beschermen wordt de vaart aan de westzijde begeleid door een lage kade van 0.80 cm hoog. Langs Blankenham loopt er een boulevard waar langs zij aangelegd kan worden. De vaargeul heeft een diepte van 2.50 m met een gemiddelde breedte van 15 meter. De breedte en diepte zijn voldoende voor de recreatieve vaart, plezierboten zijn gemiddeld 4 meter breed en maximaal 12 meter lang, en sluit beroepsvaart uit. De aanleghoogte voor de boten bedraagt 0.40 cm. Het zand uit de vaart bestaat uit uiterst fijn zand. Het zand wordt gebruikt voor de aanleg van de kade en het ophogen van de nieuwe wijk, het overige wordt verkocht en het geld ingezet voor de gebiedsontwikkelingskosten.

Beheer: De vaart eens per 15 jaar schonen. Beperken van meststoffen uit de omgeving.

De Blankenhammerweg wordt over de vaart gelegd met een vaste brug(10), geschikt voor autoverkeer. Het talud van de brug heeft een breedte van 9 m en is 30 m lang, de doorvaarhoogte van de brug bedraagt 3 meter, voldoende voor de meeste plezierjachten. De zeilboten moeten hun zeil strijken. Bij het park komt een voetgangersbrug(5) over de vaart die ook 3 meter hoog is.

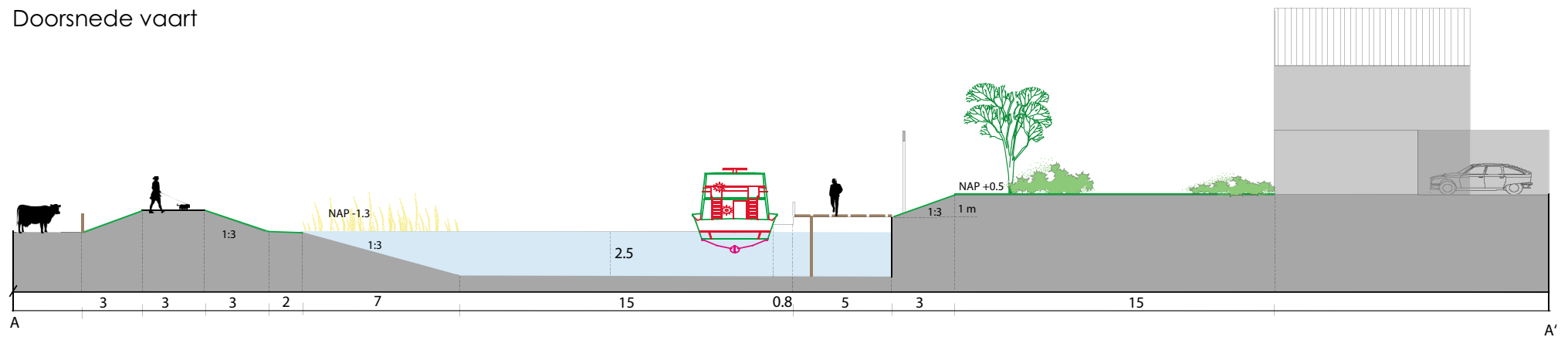
6 Oevers

De oever aan de westzijde grenst aan de landbouwgronden en om zo min mogelijk landbouwgrond op te offeren is het talud minder lang dan de oever aan de oostzijde. De verhouding van het talud is 1:3 m (zie doorsnede). Langs Blankenham is er een strakke kaderand waarlangs een boulevard loopt. (zie doorsnede) De oevers lopen onder de brug rechtdoor, deze wijze van overbruggen heeft 2 voordelen de eerste is een ruimtelijke reden. De strakke lijnen van de vaart worden niet afgeknepen en de tweede, niet onbelangrijke reden, de ecologische oevers lopen ongestoord onder de brug door. De grootste ecologische winst is te halen via de oevers en plasdras situaties die aan de oostzijde gelegen zijn. Uitleg over het beheer van de oevers en de inrichting van de oevers aan de oostzijde worden verder behandeld bij het hoofdstuk mbt de natuurontwikkeling.

Boulevard van hout met losse afscheiding

Doorsnede vaart

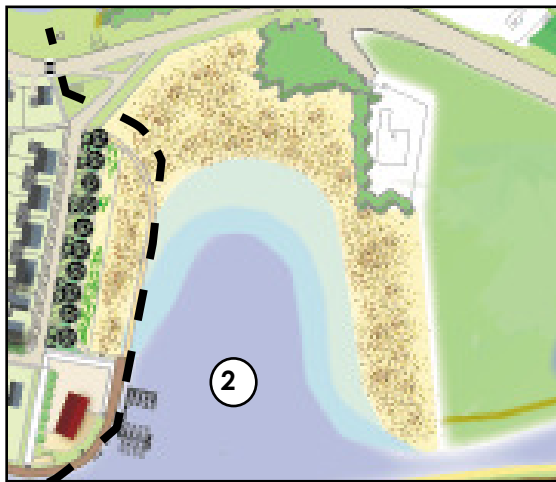
kanoën in de vaart

natuurlijke oever langs vaart

Ruimtelijke werking van doorlopende oevers

2 Recreatieplas

Om Blankenham aantrekkelijk te maken voor de recreant is er ten zuiden van Blankenham een recreatieplas gepland die verbonden is met de vaart. De plas ligt tegenover het grote wiel van Blankenham zodat er ruimtelijk een verbinding ontstaat tussen het Zuiderzeestrand en het veenweidegebied. De oever loopt over een lengte van ongeveer 40 meter geleidelijk af naar een waterdiepte van 2.50 meter. Om de zwimmers te beschermen en te verhinderen dat de recreatievaart de recreatieplas opvaren, worden er bakens geplaatst.

Om de recreant langer in Blankenham te houden komt er een aanlegsteiger voor passanten met als recreatieve voorziening een restaurant. Langs de recreatieplas loopt het schelpenpad van de wandelroute richting 'Weerribben' (zie blz. 68).

recreatieplas met zand

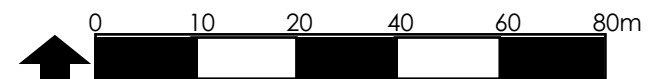
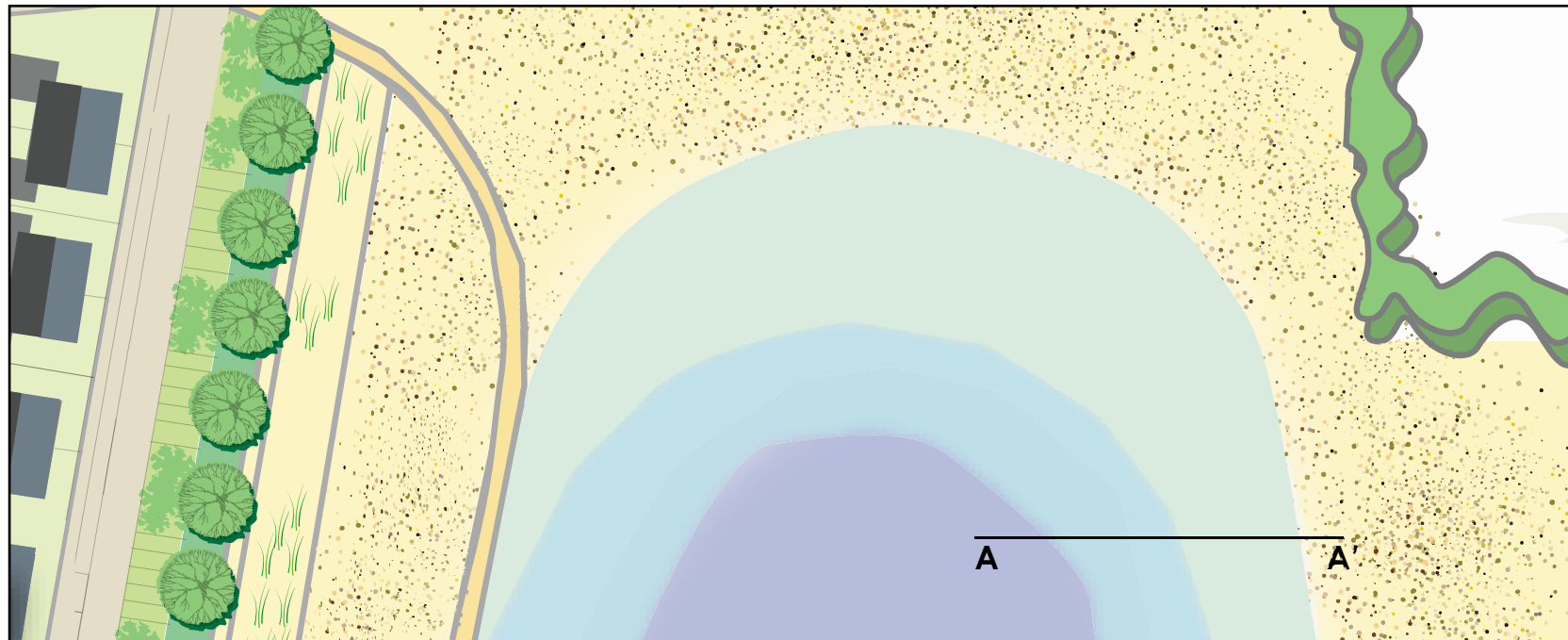
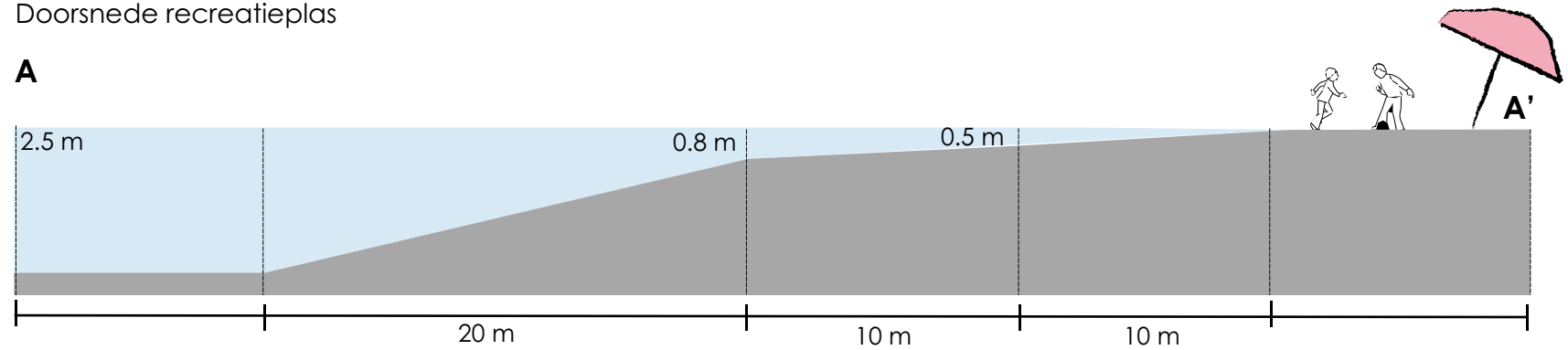
speelvoorzieningen van natuurlijke materialen

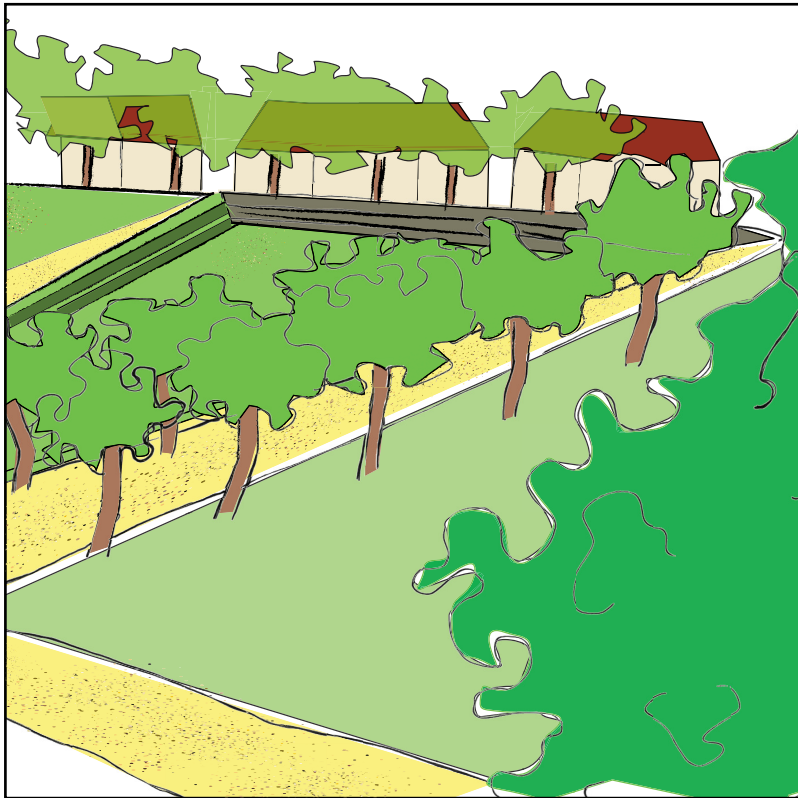

aanlegsteiger met restaurant

Doorsnede recreatieplas

A

Zicht op het park vanuit B.

Het hout van de boulevard (blz 62) loopt door in de voetgangersbrug

3 Park

Één van de ontwerpprincipes is dat er gezocht moet worden naar natuurlijke overgangen van oud naar nieuw. Daarbij komt de opgave van het verhogen van de aantrekkelijkheid van Blankenham. Ik heb beide aspecten gecombineerd door het voetbalveld om te vormen naar een park. Het bestaande voetbalveld wordt verplaatst naar de noordkant van Blankenham. Het park komt te liggen tussen de bestaande woningen en de nieuwe woningen en vormt daarmee een overgangszone van oud naar nieuw.

Aan het park ligt een passantenhaventje waardoor de vaart bij het park betrokken wordt. Er starten verschillende wandelroutes vanuit het park. De locatie van het park alsmede de activiteiten die er vanuit het park starten zullen ervoor zorgen dat het park voor zowel de inwoners van Blankenham als de recreanten een aangename plek is om te vertoeven.

Inrichting

In het park komt een driehoekig grasveld dat verlaagd is. Het talud van het driehoekig grasveld loopt trapsgewijs naar beneden. Het talud aan de oostkant bestaat uit een natuurstenen trap en de andere 2 zijden bestaan uit grastreden. De bestaande laanbeplanting blijft gehandhaafd. In het park is een kiosk aanwezig.

De zitelementen in het park worden gemaakt van duurzaam gefabriceerd hout.

De bestaande woningen die grenzen aan het park staan met hun achterkant naar het park gericht. Om het park te verbinden met het oude dorp, en omdat een openbaar park pas echt werkt als er 'ogen' op gericht worden, mogen de bewoners hun woningen uitbreiden, mits ze binnen de breedte van de kavel blijven en ervoor zorgen dat de nieuwbouw ramen aan de parkzijde hebben.

Wandelroutes

Vanuit het park starten een aantal recreatieve routes. Er zijn routes naar het KASSENGBIED, een route naar het VEENWEIDEGEBIED en aantal LOKALE OMMETJES.

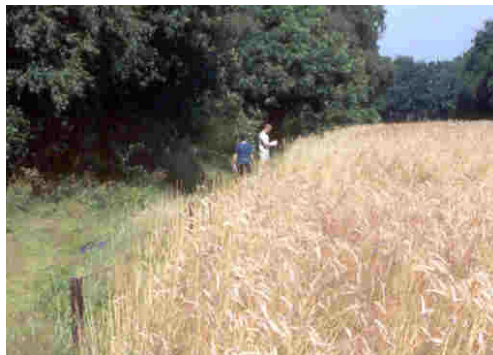
Route A loopt vanaf het park, via de BOULEVARD die langs de vaart loopt, naar de RECREATIEPLAS. Vanuit de recreatieplas loopt het pad verder naar de DIJK. Vanaf de dijk kan men het VEENWEIDEGEBIED in naar het INFORMATIE- EN EDUCATIECENTRUM waar men (weide)vogels kan spotten in de VOGELKIJKHUT.

Route B loopt via een VOETGANGERSBRUG naar de KADE, die langs de vaart loopt. Om de nieuwsgierigheid van de recreant te prikkelen worden er langs de kade aan de uiteinden van verschillende zichtlijnen uit het dorp, KUNSTOBJECTEN geplaatst. De kunstobjecten worden verzorgd door een plaatselijk kunstenaarscollectief 'De kunstbroedplaats'. Via de kade loopt het pad verder door het agrarische land naar een ZUIVELBOERDERIJ met camping waar men ook wat kan eten en drinken.

Route C start vanuit het park en loopt door BLANKENHAM, via de Nederlands Hervormde KERK naar het VEENWEIDEGEBIED.

Route D zijn de LOKALE OMMETJES. Ze lopen langs de WIELEN

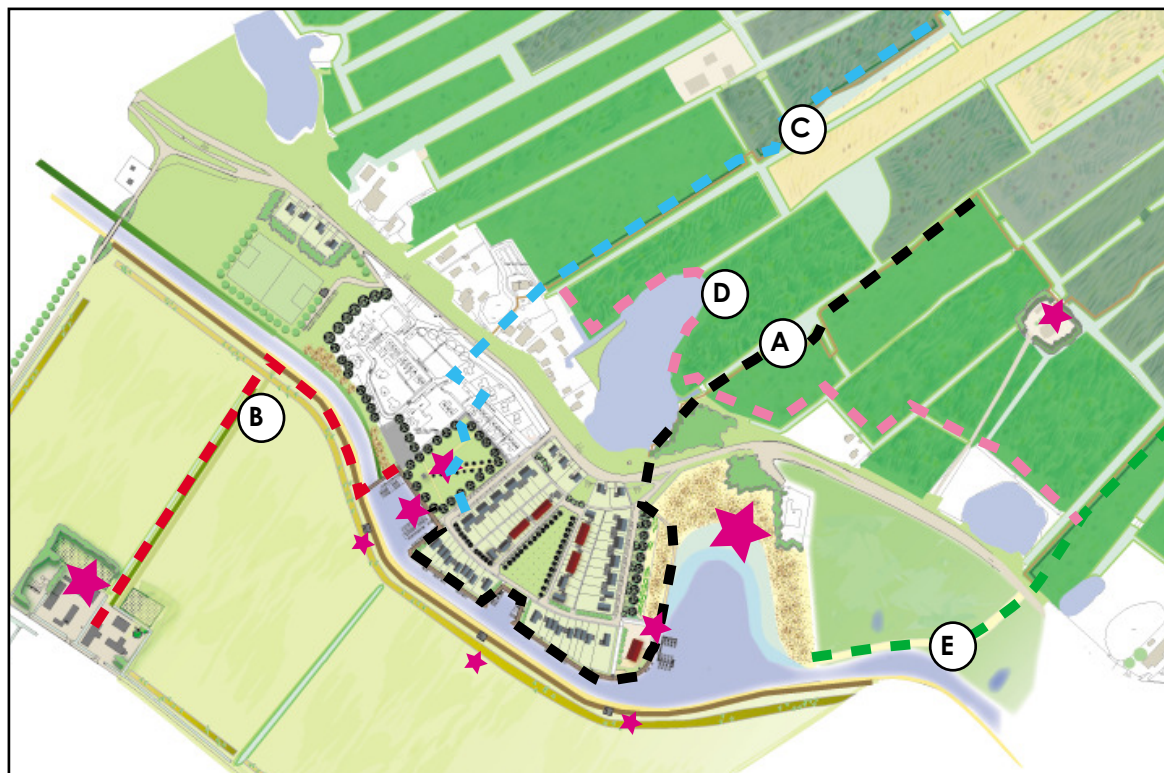
Route E loopt vanuit de zuidzijde van de RECREATIEPLAS via een STRUINPAD door het NATUURGEBIED van het Zuiderzeestrand.

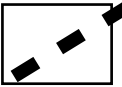
Wandelpaden met verschillende sferen

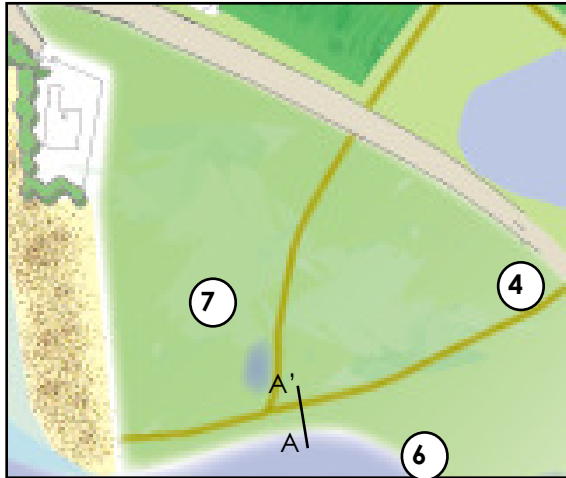

WANDELPADEN EN RECREATIEVE ATTRACTOREN

LEGENDA

- ROUTE: PARK-BOULEVARD-RECREATIEPLAS-VEENWEIDEGEBIED
- ROUTE: PARK-VOETGANGERSBRUG-KADE-AGRARISCH GEBIED-ZUIVELBOERDERIJ
- ROUTE: PARK-DORP BLANKENHAM- NED. HERV.KERK-VEENWEIDEGEBIED
- ROUTE: LOKALE OMMETJES LANGS WIELEN
- ROUTE: STRUINROUTE NATUURGEBIED ZUIDERZEESTRAND
- RECREATIEVE ATTRACTOREN

Rietoever, gezien vanaf de vaart

Natuurontwikkeling

De natuurontwikkelingszone op het Zuiderzeestrand maakt onderdeel uit van de ecologische verbindingszone vanuit de Weerribben naar de Noordoostpolder en is gericht op het uitbreiden van het weidevogelgebied. Door het gebied loopt het struipad van de groene route, richting dijk.

De bestanddelen van de inrichting bestaat uit

- 4 Recreatiepad door natuurontwikkelingszone
- 6 inrichting oostelijke oever van de vaart
- 7 natuurontwikkelingszone inrichten met het natuurdoeltypes Bloemrijk grasland van het zandgebied en gebufferde poelen.

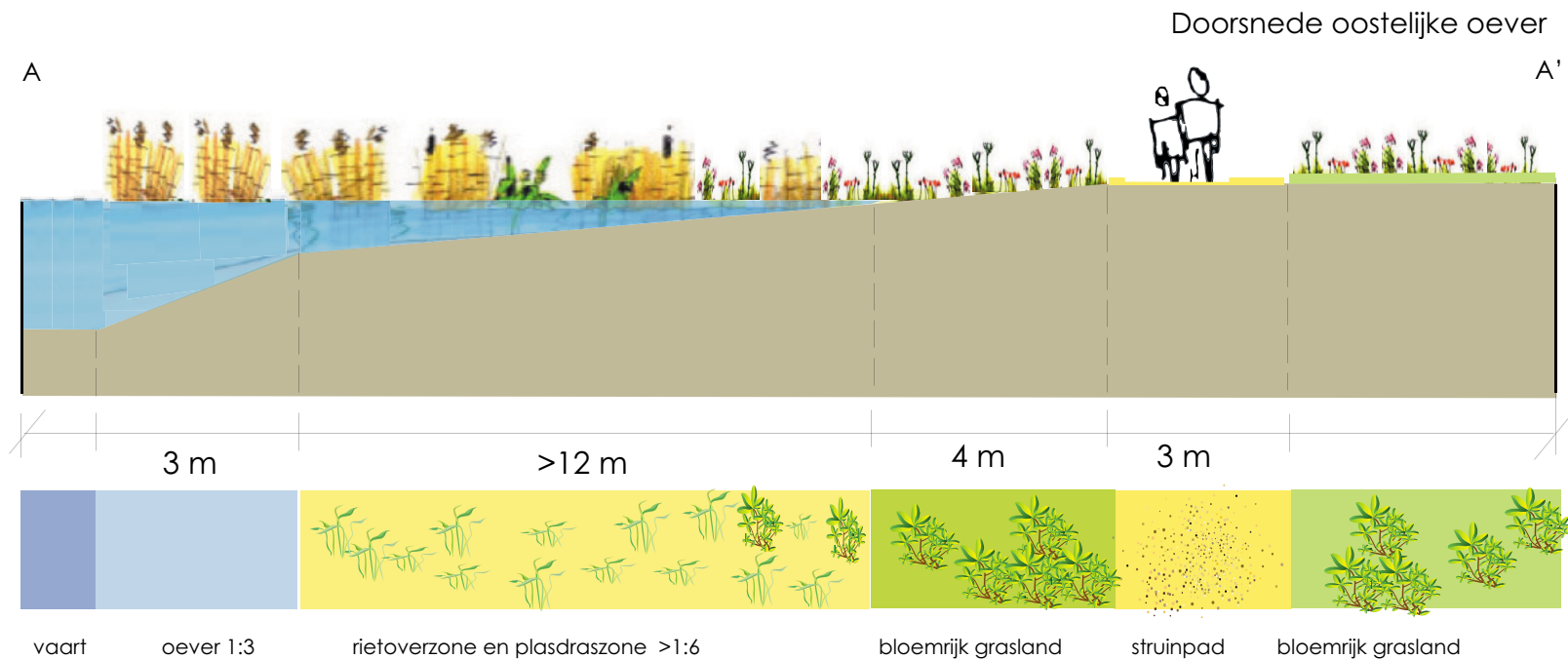
6 Oever oostelijke zijde vaart

De oostelijke oevers grenzen aan de natuurontwikkelingszone en hebben ook een oeverbeschermende functie. Aan deze oeverzijde van de vaart zullen er geen aanlegmogelijkheden zijn om het vogelleven zo veel mogelijk ongestoord te laten.

Aan de westzijde zullen de oevers zodanig ingericht worden dat er zo min mogelijk landbouwgronden opgeofferd moeten worden (zie inrichting vaart blz 60)

De rietkraag heeft een oeververdedigende functie en moet deze jaarlijks, in de winter, maaien. Hierdoor blijft het riet vitaal en krijgt het de benodigde, hoge, stengeldichtheid. Doordat er jaarlijk gemaaid wordt krijgen andere soorten weinig kans in de oeverzone. Dit kan voor een gedeelte opgevangen worden door jaarlijks één oever te maaien of één baan bij het maaien over te slaan. Als riet de vegetatie in de oeverzone domineert moet deze, in het najaar (weidevogelbeheer), eens in de 3 tot 8 jaar uitgekrabd worden om verlanding te voorkomen.

De rietzone loopt langzaam over in een plasdraszone met bloemrijke ruigten. Hierbij volstaat het om 1 x per 6 tot 8 jaar de zone uit te krabben. Dit vindt plaats tussen oktober en half november (weidevogelbeheer).

Vanaf de recreatieplas loopt er een struinp pad door een gevarieerde natuurontwikkelingszone naar de dijk. De natuurontwikkelingszone is een aanzet voor de uitbreiding van het weidevogelgebied. De bodem is geschikt voor het **natuurdoeltype bloemrijk weidevogelgrasland van het zandgebied**. In de bloemrijke graslanden worden poelen gegraven om de biodiversiteit te verhogen en voor tijdelijke opvang van regenwater.

Het agrarische gebruik van de gronden wordt omgevormd van intensief agrarisch gebruik naar extensief agrarisch gebruik. Het extensieve gebruik wordt ingevuld door middell van koeien, gericht op weidevogelbeheer. Dit houdt in dat er geen opgaande begroeiing mag ontstaan.

7 Natuurdoeltype Bloemrijk grasland van het zandgebied

Geschikt voor doelsoorten:

Vogels: Grutto, Tureluuren en Watersnip,

Dit natuurdoeltype wordt ontwikkeld in de Noordoostpolder.

Deze natuurontwikkeling is een aanzet voor de uitbreiding van het weidevogelgebied.

Bij de inrichting wordt rekening gehouden dat er geen hoge opgaande begroeiing ontstaat (weidevogelbeheersaspect).

Inrichting en beheer

Omvormen intensief agrarisch gebruik naar extensief agrarisch gebruik. Verschrallingsbeheer door middel van extensieve jaarrond begrazing door runderen, het voordeel hiervan is dat door vertrapping pioniersplekken en ruigere overgangen ontstaan. Gedurende het broedseizoen is het belangrijk dat er geen verstoring plaatsvindt. Er vindt in die periode geen begrazing en recreatie plaats.

Natuurdoeltype Gebufferde poelen

De gebufferde poelen zijn geschikt voor de doelsoorten:

Vogels: Watersnip

Amfibieën: Rugstreeppad.

Reptielen: Ringslang

Libellen: Donker waterjuffer

Plantengemeenschappen van de kalkrijke zandgronden: Associatie van Waterviolier en Kransvederkruid en Associatie van Waterviolier en Sterrekroos

Inrichting

De vorm van de oever moet bestaan uit afwisselend steile en flauwe oevers met onregelmatige vormen zodat er een grotere oeverlengte ontstaat. Een variërend talud is goed voor variatie in vegetatie. Tenminste een deel (50-100%) van de oever moet een flauw talud hebben met een verhouding van >1:5 of flauwer. Deze moet aan de noordzijde(zon) liggen. Het diepste punt van de poel moet minstens 1,5 meter zijn (minimaal 1 m), dit om te voorkomen dat de poel dichtvriest en voor het creëren van een goede overwinteringsplaats voor waterdieren. De oppervlakte van poelen is gevarieerd, tussen de 200-500 meter, dat beter is voor het bufferende vermogen van de poel.

Beheer:

Extensieve begrazing van koeien. Periodiek schonen, eens per 5 tot 10 jaar door nat baggeren.

aanleg poel

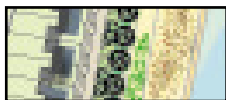
poel na 1 jaar

ná 4 jaar

Wonen

LEGENDA

1. 2/1 kap -en vrijstaande woningen met garage.

2. 2/1 kapwoningen met garage.

3. Geschakeld en vrijstaande woningen

4. 2/1 kap-, rij- en vrijstaande woningen.

5. dijkwoningen met garage op kruin van de dijk

Uit de analyse is naar voren gekomen dat het binnendijkse en buitendijkse Blankenham geen relatie heeft met het landschap en met elkaar. Met de nieuwe woningen hoop ik dat de relatie met oud Blankenham en het landschap hersteld wordt.

Uit de doelstellingen zijn de volgende ontwerpprincipes af te leiden:

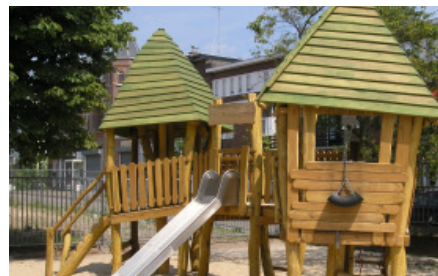
Relatie van dorp en landschap aangaan; benadrukken van zichtlijnen.

- Voor de opbouw van de wijk heb ik het ontginningspatroon van het veenweidegebied gebruikt. De lijnvormige opzet, afgewisseld met open grasvelden zorgen ervoor dat het landschap en de dijk waarneembaar blijven. Aan het einde van een zichtlijn is een verbijzondering, o.a. een haventje.
- De wijk wordt 1 meter opgehoogd met het zand uit de vaart. Door deze verhoging komen de woningen hoger te liggen waardoor men een goed zicht op het ommeland krijgt.

Natuurlijke aansluiting zoeken met bestaande bebouwing

1. Aanleg park: Het park komt te liggen op de overgang van het bestaande dorp en de nieuwe woningen.
2. Overnemen bebouwingsprincipes van het binnendijks Blankenham.
 - Orientatie op de dijk; Voor de nieuw te bouwen dijkwoningen geldt voordeur en ontsluiting op de dijk georiënteerd.
 - Wisselende kaprichtingen; De kappen van de woningen sluiten aan bij de traditionele puntkappen van oud Blankenham en zijn verschillend van richting.
 - Gevarieerde typen woningen; hierbij worden ook de typen woningen van het buitendijkse Blankenham betrokken zodat er een typische, dorpse mix van bebouwingstypen ontstaat.
3. Overnemen bebouwingsprincipes van het buitendijkse Blankenham.
 - De bebouwing bestaat uit 2 woonlagen, daarmee wordt de aansluiting met de buitendijkse wijk gelegd.
 - De woningen gelegen in de woonwijk zijn georiënteerd op de straat.
 - Dakpannen rijwoningen rood, overige zwart.
4. Ontsluiting:
 - De Zeestraat wordt aangesloten op de nieuwe infrastructuur waardoor het buitendijkse Blankenham aangesloten wordt op de infrastructuur van de nieuwe wijk.
 - Vanaf de dijk kan men via 2 ontsluitingswegen de wijk ingaan.
 - Het Schelpplein is éénrichtingsverkeer.

Langs de ontsluitingswegen zijn er langs de woningen trottoirs aanwezig. Op het Schelpplein zijn geen trottoirs, het motief van de bestrating geeft het gebied van de voetganger en auto aan.

Speeltuin van natuurlijke materialen

Parkeervakken met grijze halfverharding

Regenwateropvang: wadi en lijngoot

Strakke openbare verlichting

Zonne-energie

Detaillering

De daken van de woningen houden het principe van het buitendijkse Blankenham aan: rijwoningen rode daken en de vrijstaande en 2/1 kap woningen hebben zwarte dakpannen.

Door de gehele wijk wordt een grijs betonnen bestrating gebruikt, het bestratingsspatroon geeft het gebied van de voetganger en auto aan. De bestrating bestaat uit grijze klinkers en de parkeervakken zijn uitgevoerd met een grijze halfverharding.

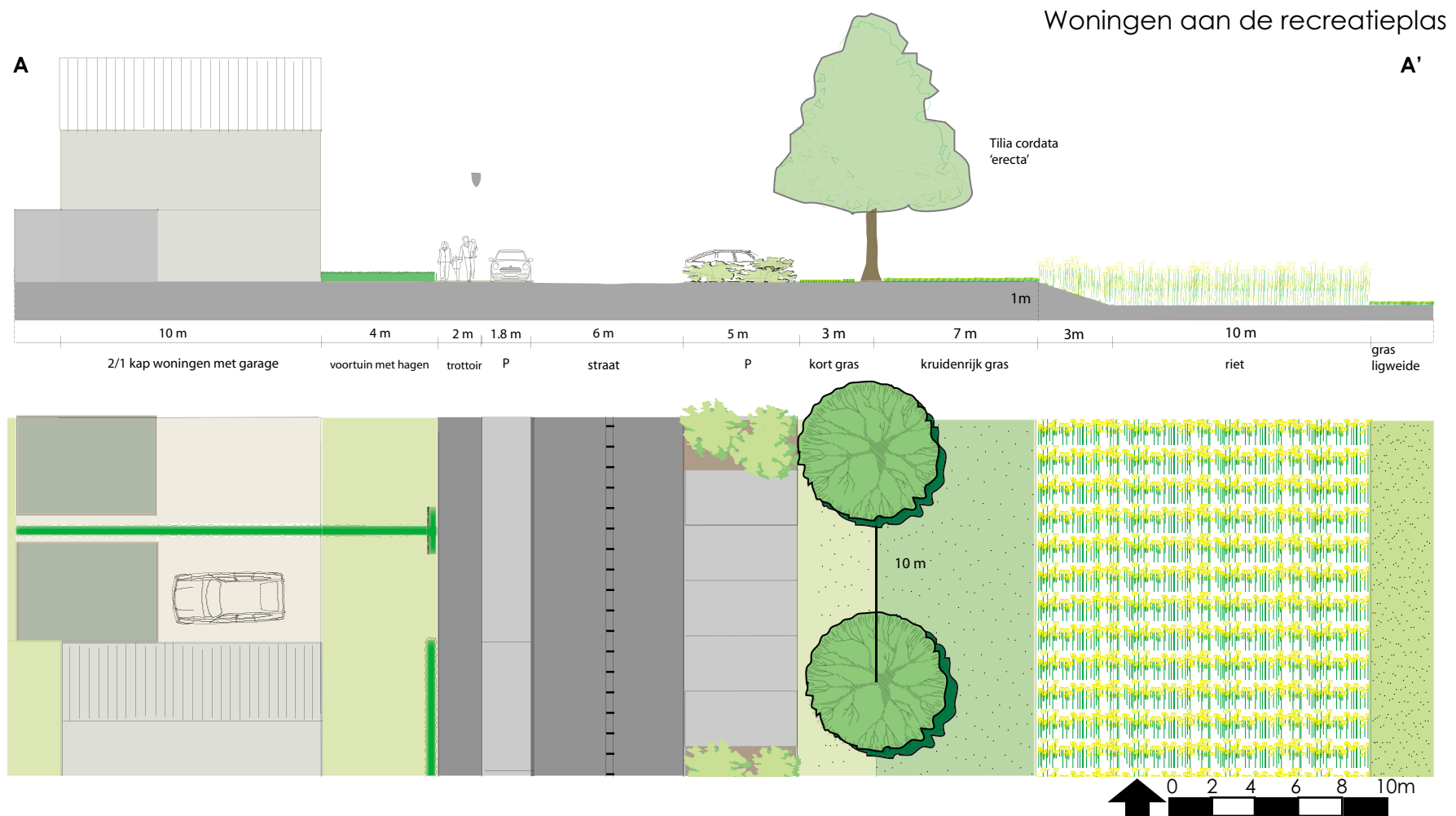
De openbare verlichting heeft een strakke uitstraling en daar waar hout gebruikt wordt is strak. Daar waar hout gebruikt wordt, wordt duurzaam hout gebruikt.

Voor de afscheidingen van de tuinen geldt dat waar privé overgaat in openbaar wordt afgescheiden door middel van hagen. De hagen aan de voorzijde zijn maximaal 0.80 cm hoog en de hoogte van de hagen aan de zijkanten bij de hoekwoningen zijn maximaal 1.80 meter.

Duurzaamheid

De nieuwe woningen worden op een duurzame manier gebouwd en van energie voorzien. Dit komt tot uiting door:

- Duurzame bouwmaterialen
- Regenwateropvang en buffering
- Huizen verwarmen via aardewarmte
- Gebruik van zonnepanelen

2/1 kap woningen met garage

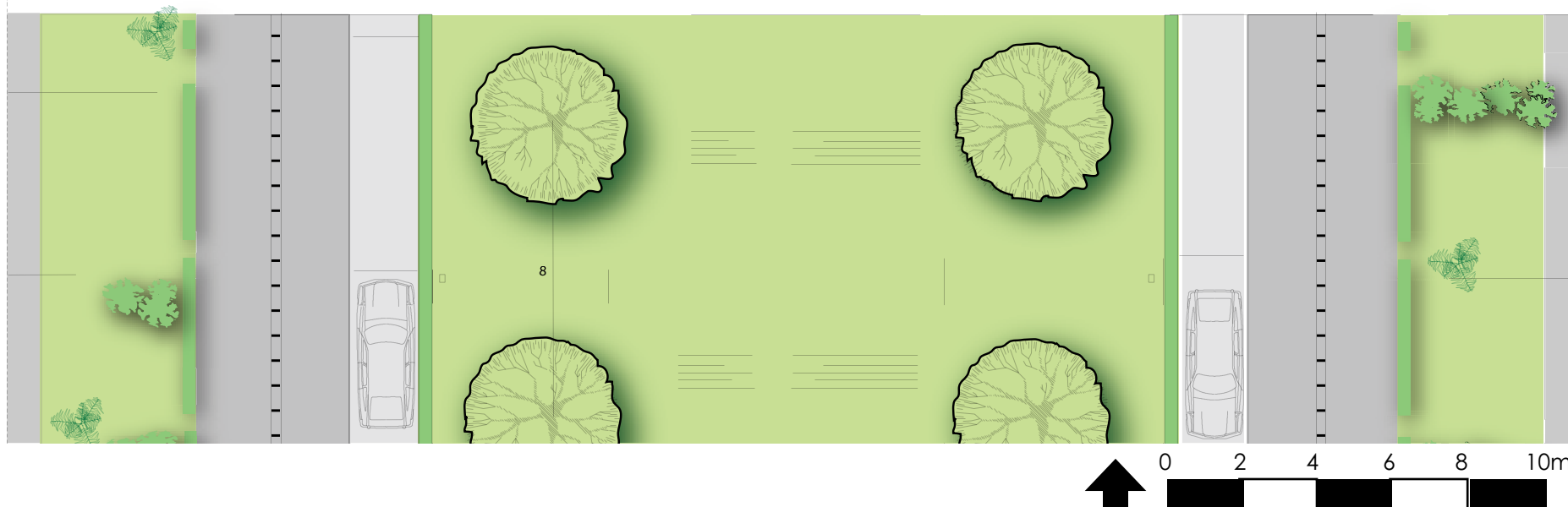
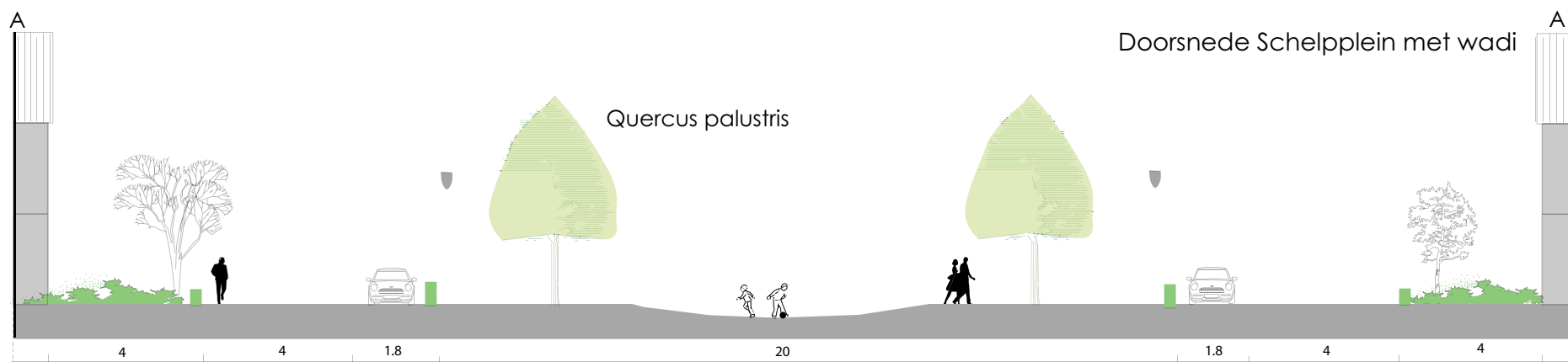
De 2/1kap woningen zijn gesitueerd aan de recreatieplaats en het park. Het ontwerpprincipe 'relatie met het landschap' wordt bereikt doordat de woningen 1 meter hoger liggen dan de recreatieplas waardoor een goed zicht op het ommeland bereikt wordt. De oriëntatie van de woningen is op de recreatieplas gericht. De natuurlijke overgang van dorp naar landschap wordt bereikt door een overgangszone van heesters (*Symphoricarpos Albus*) met parkeervakken, kort gras, kruidenrijk gras en riet.

Het ontwerpprincipe 'aansluiting met bestaande woningen' wordt bereikt doordat de richting van de daken verspringt en daarom goed aansluit bij de daken van het binnendijkse Blankenham.

Langs de recreatieplas is voor een éézijdige laanbeplanting gekozen die een afscheidende en begeleidende functie heeft. Er is voor de linde gekozen omdat deze van oorsprong voorkomt in poldergebieden. De variant die gekozen is heeft weinig tot geen last van honingdauw.

Woningen aan de recreatieplas
2/1 woningen met speelse
kaprichtingen

Het Schelpplein

Aan het Schelpplein komt een mix van verschillende woningtypen.

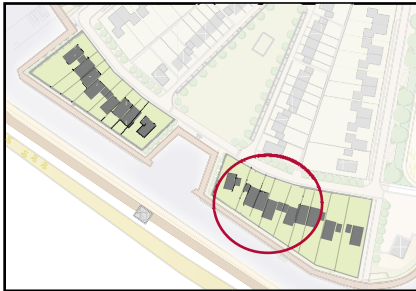
Voor de starters zijn er rijwoningen beschikbaar. De blokken zijn maximaal 5 woningen lang en de eindwoningen hebben garages. Er zijn geschakelde 2/1 kap woningen met garage en een aantal vrijstaande woningen. De woonstraat is éénrichtingsverkeer en langs het grasveld kan men langsparkeren. Voor de hemelwateropvang is er in het grasveld een wadi aangelegd die afwatert naar de vaart. In het grasveld ligt een wadi met een speeltuin, gemaakt van natuurlijke materialen.

Speeltuin gemaakt van natuurlijke materialen.

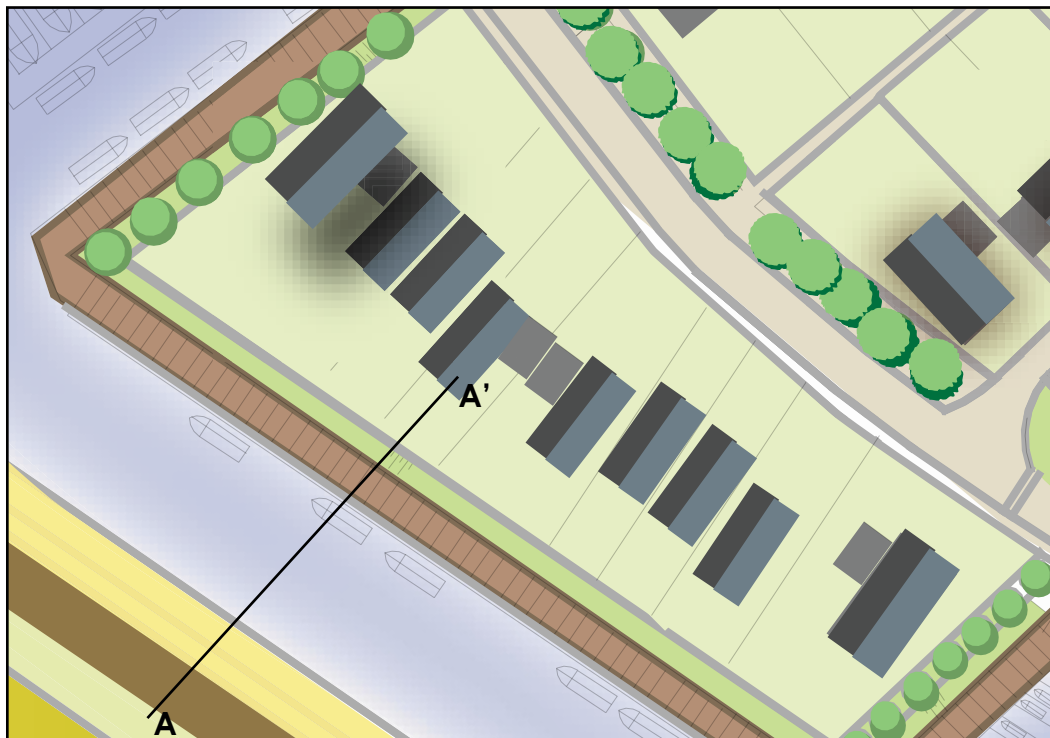
Impressie van starters woningen en seniorenwoningen.

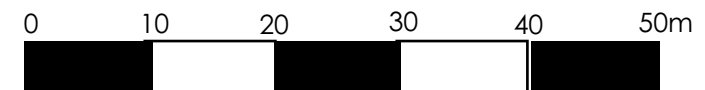

Wonen aan de vaart

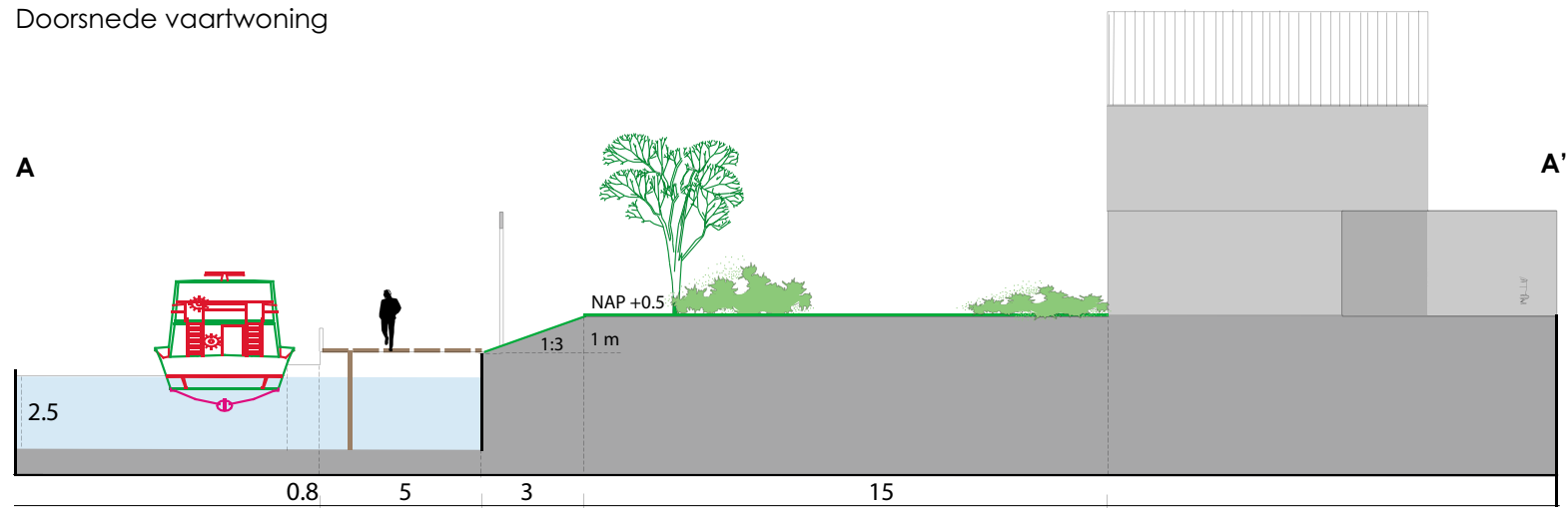
Aan de vaart komen vrijstaande woningen met garage te liggen. Het ontwerp principe 'relatie met het landschap aangaan' is gehanteerd. De woningen liggen 1 meter hoger dan de onderliggende boulevard zodat het zicht op de vaart en de Noordoostpolder optimaal is. De oriëntatie van de woonkamers is gericht op de vaart. De voor- en achtertuinen hebben verschillende lengten.

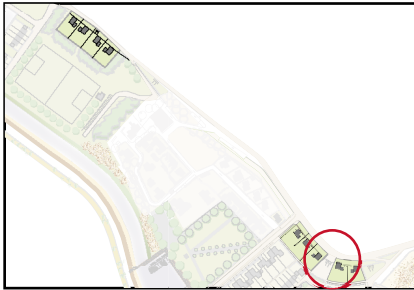
Detailuitwerking woningen aan de vaart

Doorsnede vaartwoning

Impressie vaartwoningen

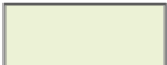
Wonen aan de dijk

De dijkwoningen sluiten aan bij de dijkwoningen van oud- Blankenham. Ze liggen op de kruin van de dijk met de orientatie en ontsluiting op de dijk gericht. De woningen liggen op wisselende afstanden ten opzichte van de dijkkruin. De woningen liggen op ruime kavels en zijn vrijstaand met garage.

De woningen lopen aan de achterkant met het talud mee. Aan de achterkant worden de tuinen ontsloten via een gangetje.

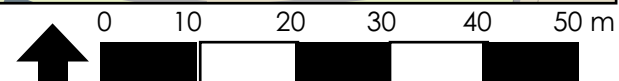

LEGENDA

- dijktafud van gras
- kavels van woningen
- dijkwoningen; op de kruin van de dijk
- wegen en inritten
- heesters; Symphoricarpos albus
- zebrapad

Detailuitwerking van dijkwoningen

Het agrarische gebied van de Noordoostpolder

De volgende aspecten hebben betrekking op het agrarische gebied van de Noordoostpolder: **recreatie, landbouw en natuurontwikkeling**

Recreatie

In het landelijke gebied worden recreatieve verbindingen gelegd

- o aanleggen wandelpad van Blankenham naar de ontginningsboerderij;
- o Toeristisch cluster op de ontginningboerderijen; voorbeelden zijn een boerencamping en een verkooppunt van zuivelproducten.

Landbouw

Verduurzamen van de landbouwsector

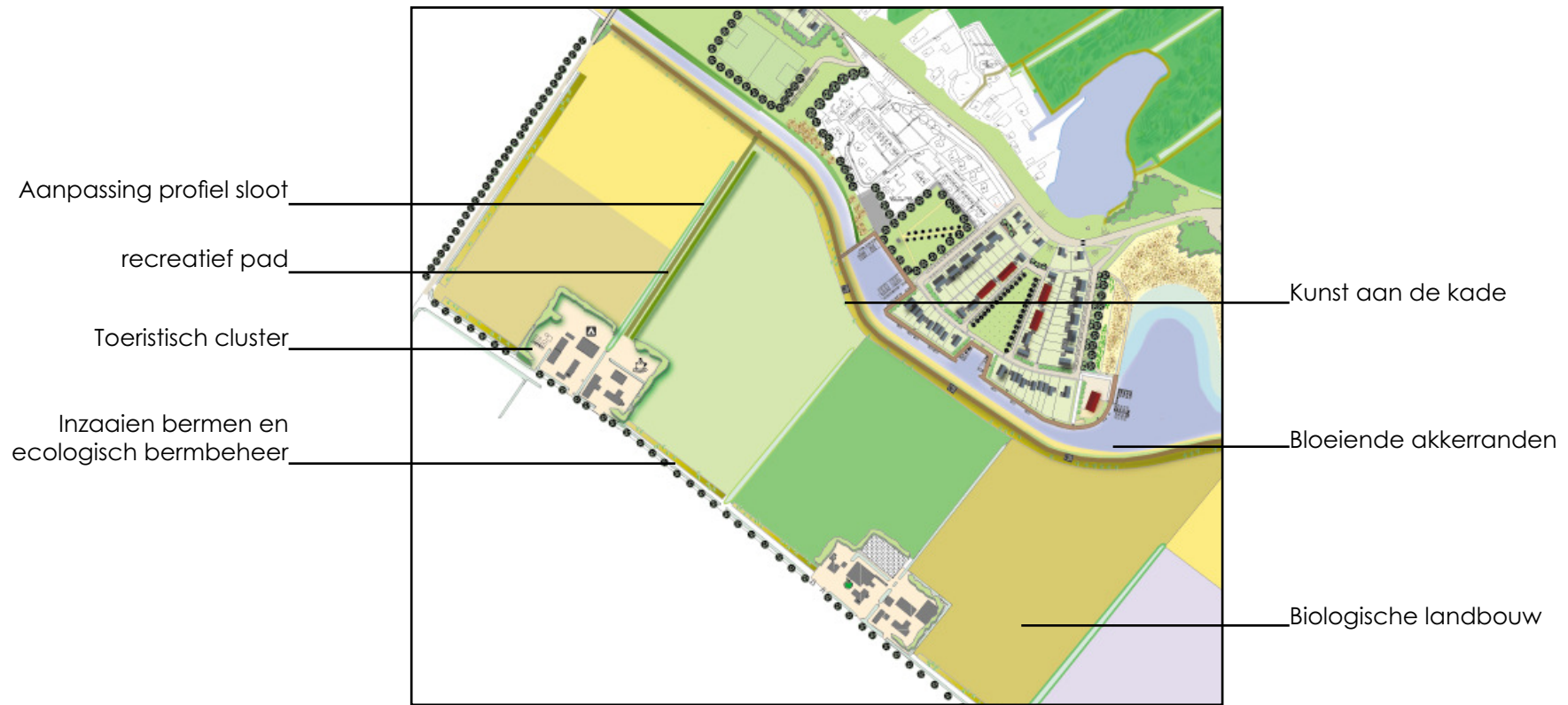
- o reserveren van landbouwgronden voor biologische- en verbrede landbouw met natuurbeheer;

Natuurontwikkeling

Aanleggen van ecologische verbindingen

- o verbreden profiel van de sloten;
- o aanbrengen van een landschapselement langs het wandelpad in de vorm van een haag;
- o aanbrengen bloeiende akkerranden
- o inzaaien bermen langs wegen en ecologisch bermbeheer

Bij de inrichting van dit gebied geldt dat de openheid gewaarborgd moet blijven. Dit houdt in dat het oorspronkelijke ruimtelijke beeld van grootschalige openheid afgewisseld door groene eilanden waarbinnen bebouwingen liggen, behouden moet blijven. Verdichting mag plaatsvinden langs de verkavelingsgrenzen in de lengterichting. Deze twee voorwaarden maken het mogelijk om een lage haag langs het wandelpad te realiseren waardoor er een landschapselement aan het gebied toegevoegd kan worden die zorgt voor een ecologische verbinding.

Overzicht ingrepen

Recreatie

Wandelpad

Vanuit Blankenham is er een wandelpad gepland, richting ontginningsboerderij. Het wandelpad wordt langs de sloot gelegd waardoor de recreant langs de landbouwgronden geleid wordt. Tussen de landbouwgronden en het pad komt een lage haag waardoor de recreanten minder snel het akkerland opgaan. Doordat de haag laag is wordt het zicht op de akkerlanden niet belemmerd. De lage haag is een toevoeging van een landschappelijk element die de ecologische waarde van het gebied verhoogd.

Toeristisch cluster

Het toeristisch cluster fungeert als stapsteen naar het kassengebied. Verdichting mag plaatsvinden binnen de grenzen van de bestaande boerenerven. De clusters boerderijen gelegen langs de biologische zone worden de mogelijkheid gegeven om zich te verbreden. Te denken valt aan een camping, theeschenkerij of zuivelverkoop dit in combinatie met informatieverstrekking over de mogelijkheden mbt agrotourisme en de Noordoostpolder.

Omdat het toeristisch cluster een belangrijk instrument is om meer bekendheid te geven aan de Noordoostpolder worden deze initiatieven ondersteund met subsidies van de provincie.

Kunst van een plaatselijk kunstenaarscollectief 'de Broedplaats'

Waar komen de aardbeien vandaan ?

boerencamping

theeschenkerij

Landbouw

- o omvormen intensieve landbouw naar biologische- en verbrede landbouw met natuurbeheer;

De agrarier wordt gestimuleerd om te vormen naar biologische landbouw. Deze omvorming heeft een positief effect op waterkwaliteit. Daarnaast speelt de agrariër een grote rol bij het ecologisch herstel van de polder, door de functie van natuurbeheerder bij de agrariër te beleggen.

Interessante combinatie: graan en lavendel

biologische landbouw met bloeiende akkerranden in beheer bij de boer

Natuurontwikkeling

- o verbreden profiel van de sloten;
- o aanbrengen bloeiende akkerranden
- o ecologisch bermbeheerbermen

Landschappelijke elementen

De erfbeplanting, slootkanten, wegbermen en akkerranden op de landbouwbedrijven zijn de belangrijkste groen blauwe dooradering in het polder landschap.

Bomenrijen langs wegen vormen groene linten. Als deze een aaneengesloten verbinding vormen kunnen ze een ecologisch netwerk vormen.

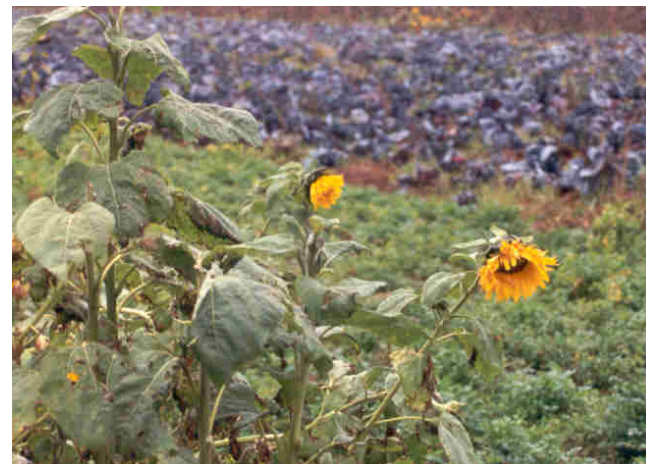
Erfbeplanting

De erfbeplanting rondom de huiskavels is (meestal) minder dan 1 ha. Daarmee zijn erfbeplantingen onvoldoende robuust om als leefgebied voor de fauna te kunnen dienen.

Echter, deze beplantingen zijn wel degelijk zeer belangrijk in het netwerk als "stapstenen" in het ecologische netwerk. Ze zijn onderdeel fijne dooradering van het gebied. De kwaliteit van de erfbeplanting kan worden verbeterd door de overgang van erfbeplanting naar akker niet abrupt maar geleidelijker te laten verlopen. Door het aanleggen van een (smalle) zoomvegetatie neemt het aantal bloemen toe.

Bloeiende bermranden, ecologisch beheerd

Bloeiende akkerranden

Wegbermen

Wegbermen in Flevoland zijn opvallend breed. Daarmee zijn ze één van de pijlers waardoor het ecologische herstel van de Noordoostpolder een succes kan worden. Ter ondersteuning kunnen de bermen veel soortenrijker en bloemrijker moeten zijn, en zou er meer gefaseerd gemaaid moeten worden zodat er meer structuurvariatie is en ook 's winters meer dekking blijft staan. Door ecologisch brerembeheer worden de bermen soortenrijker en bloemrijker.

Akkerranden

Door bij de inrichting van de akkerlanden de akkerranden in te zaaien met bloeiende akkermengsels en de bermen van de wegen in te zaaien met bloeiende bermmengsels worden **ecologische verbindingen** gelegd.

Verbreiden slootprofiel

Het netwerk van watergangen ook één van de pijler voor het ecologische herstel van de Noordoostpolder. De watergangen lopen als haarvaten door het landbouwgebied en kunnen dienen als een uitstekend netwerk voor de flora en fauna. De hagen langs de verbrede sloten verhogen ook de ecologische waarde van het gebied,

De slootprofielen worden zodanig aangepast dat er een ondiepe waterzone ontstaat waar nog meer insecten en amfibieën van kunnen profiteren.

Door een natuurvriendelijk beheer van de oevers ontstaat er een milieu waar nog meer insecten en amfibieën van kunnen profiteren

Door deze ingrepen wordt het landschap interessanter en gevarieerder voor mens en dier.

Bronvermelding

Literatuur

- Waterschap Reest en Wieden. Watergebiedsplan boezem NWO
- LNV. Handboek Natuurdoeltypen 2001
- Gemeente Steenwijkerland. 'Uitwerking strategische toekomstvisie buitengebied', december 2008
- Heidemaatschappij - Boeren in de buurt, sept 2009
- Nederlandse vogelbescherming. Vogelsoorten Wetlands
- Provincie Overijssel. Raamplan, Overijssel werkt uitvoeringsplan toerisme 2008-2011
- Gemeente Noordoostpolder. Toekomstvisie 2030
- Provincie Noord-Holland dienst ruimte en groen. Rietlanden en Moerassen in Noord-Holland, december 1990

Geraadpleegde websites

- Google Earth
- www.infogarden.nl
- www.vogelbescherming.nl
- www.natuurkennis.nl
- www.steenwijkerland.nl
- www.noordoostpolder.nl

Verantwoording

De in dit rapport gebruikte foto's zijn afkomstig van de bovenvermelde websites, eigen fotografie en van diverse bronnen van internet verkregen.

Colofon

Irma van Riel.

Het rapport is opgesteld in het kader van het afstudeerproject
Tuin- en Landschapsarchitectuur deeltijd 2009-2010,
Hogeschool Van Hall - Larenstein te Velp

